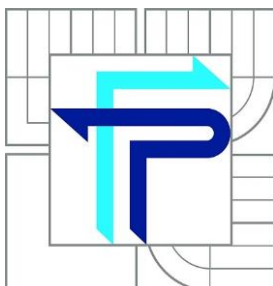

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ
ÚSTAV FINANCÍ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
INSTITUTE OF FINANCES

VÝVOJ ZDANĚNÍ PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB ZE ZÁVISLÉ ČINNOSTI

DEVELOPMENT OF PERSONAL INCOME TAX FROM DEPENDENT ACTIVITIES

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

LUKÁŠ VÁLEK

AUTHOR

VEDOUCÍ PRÁCE

Ing. PAVEL SVIRÁK, Dr.

SUPERVISOR

BRNO 2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Válek Lukáš

Účetnictví a daně (6202R049)

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č.111/1998 o vysokých školách, Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně a Směrnicí děkana pro realizaci bakalářských a magisterských studijních programů zadává bakalářskou práci s názvem:

Vývoj zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti

v anglickém jazyce:

Development of Personal Income Tax from Dependent Activities

Pokyny pro vypracování:

Úvod

Vymezení problému a cíle práce

Teoretická východiska práce

Analýza problému a současné situace

Vlastní návrhy řešení, přínos návrhů řešení

Závěr

Seznam použité literatury

Přílohy

Podle § 60 zákona č. 121/2000 Sb. (autorský zákon) v platném znění, je tato práce "Školním dílem". Využití této práce se řídí právním režimem autorského zákona. Citace povoluje Fakulta podnikatelská Vysokého učení technického v Brně.

Seznam odborné literatury:

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN 978-80-7357-574-8.

PELECH, Petr. *Daň z příjmů: s komentářem k 1.1.2014*. Olomouc: ANAG, 2014. ISBN 978-80-7263-867-3.

PELECH, Petr. *Roční zúčtování daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků za rok 2013*. Olomouc: ANAG. ISBN 978-80-7263-844-4.

PELECH, Petr. *Roční zúčtování daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků za rok 2014*. Olomouc: ANAG. ISBN 978-80-7263-852-9.

POLÁK, Michal. *Daň z příjmu fyzických osob: studijní text pro kombinovanou formu studia*. Vyd. 2., přeprac. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2006. ISBN 80-214-3265-9.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Pavel Svirák, Dr.

Termín odevzdání bakalářské práce je stanoven časovým plánem akademického roku

2014/2015. L.S.

prof. Ing. Mária Režňáková, CSc.
Ředitel ústavu

doc. Ing. et Ing. Stanislav Škapa, Ph.D.
Děkan fakulty

V Brně, dne 28.2.2015

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá zdaňováním příjmů ze závislé činnosti od roku 2003 do současnosti. Bakalářská práce se zaměřuje nejen na zdaňování příjmů ze závislé činnosti v daných letech, ale bere v potaz i sociální a zdravotní pojištění. Cílem této práce je porovnat vývoj závislé činnosti ve stanovených letech, detailně rozebrat jednotlivé omezení a aplikovat to na fiktivních poplatnících pracujících na základě pracovního poměru.

ABSTRACT

Bachelor's thesis deals with tax employment income from 2003 to present. It is not focused on tax employment income entirely, but it includes also health insurance and social security. The aim of the bachelor's thesis is to compare progress of personal income tax from 2003 to present. It deals with individual restriction in depth. In practical part, it is applied to the person, who works on the basis of employment.

KLÍČOVÁ SLOVA

závislá činnost, slevy na dani, daň ze závislé činnosti, optimalizace, příjmy ze závislé činnosti, sazba daně, zdravotní pojištění, sociální pojištění

KEYWORDS

personal income tax, employment tax, optimization, employment income, tax rate, health insurance, social security

Bibliografická citace

VÁLEK, L. *Vývoj zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2015. 70 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Pavel Svirák, Dr..

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem ve své práci neporušil autorská práva (ve smyslu Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně dne

.....

podpis

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce Ing. Pavlu Svirákovi Dr., za velmi dobré vedení a za hodnotné a cenné rady, které mi během psaní práce sděloval.

OBSAH

Obsah

Úvod.....	10
Cíl práce a metodika	11
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE	12
1.1 Soustava daní ČR	12
1.2 Daň	13
1.2.1 Funkce daní.....	13
1.2.2 Třídění daní.....	13
1.3 Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti.....	14
1.3.1 Poplatník a plátce daně	14
1.3.2 Předmět daně ze závislé činnosti	15
1.3.3 Příjmy, které nejsou předmětem daně.....	18
1.3.4 Nepeněžní příjmy zaměstnanců	19
1.3.5 Příjmy od daně osvobozené	19
1.3.6 Sazba daně	21
1.3.7 Základ daně a působení pojistného.....	22
1.3.8 Nezdánitelné části základu daně	22
1.3.9 Výpočet daně	23
1.3.10 Slevy na dani § 35ba ZDP	25
1.4 Sociální pojištění.....	27
1.5 Zdravotní pojištění	29
1.6 Vývoj zdaňování příjmů fyzických osob v období 2003-2014.....	29
1.6.1 Zdaňovací období 2003-2004	31
1.6.2 Zdaňovací období 2005-2007	32
1.6.3 Zdaňovací období 2008-2012	32

1.6.4	Zdaňovací období 2013-2014	32
1.7	Nezdanitelné části základu daně v období 2003-2014.....	33
1.7.1	Nezdanitelné části základu daně roku 2003.....	33
1.7.2	Nezdanitelné části základu daně roku 2004.....	33
1.7.3	Nezdanitelné části základu daně roku 2005.....	33
1.7.4	Slevy na dani a daňové zvýhodnění roku 2006-2007.....	34
1.7.5	Slevy na dani a daňové zvýhodnění roku 2008-2009.....	35
1.7.6	Slevy na dani a daňové zvýhodnění roku 2010-2014.....	36
1.8	Vývoj sociálního a zdravotního pojištění.....	38
1.8.1	Vyměřovací základ pro pojistné	39
2	PRAKTICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE	40
2.1	Právní úprava aplikována na modelových příkladech	40
2.1.1	Daňový poplatník s nízkou mzdou	40
2.1.2	Daňový poplatník s průměrnou mzdou.....	44
2.1.3	Daňový poplatník s vysokou mzdou.....	47
2.2	Poměrové ukazatele	50
2.2.1	Poměrový ukazatel pro poplatníka s nízkou mzdou	51
2.2.2	Poměrový ukazatel pro poplatníka s průměrnou mzdou	54
2.2.3	Poměrové ukazatele poplatníka s vysokou mzdou	56
2.3	Daňová optimalizace.....	59
	Závěr	60
	Seznam použitých zdrojů.....	63
	Seznam zákonů	66
	Seznam judikatury	66
	Seznam tabulek, obrázků a grafů.....	67
	Seznam zkratk	70

Úvod

Předmětem bakalářské práce je vývoj zdaňování příjmů ze závislé činnosti od roku 2003 do současnosti. Toto téma považuji za velmi aktuální, a to zejména ze tří základních důvodů. Prvním z nich je skutečnost, že zdanění příjmů ze závislé činnosti se dotýká všech osob pracujících v pracovněprávním či obdobném vztahu, kterých je odhadem 5 017,1 tis. osob z celkové české populace, a tedy se dotýká velmi širokého okruhu osob. Druhým aspektem je skutečnost, že daň z příjmů ze závislé činnosti tvoří 84,5 miliard Kč daňových příjmů do státního rozpočtu a je tedy významným zdrojem pro financování státních výdajů. Třetím hlediskem je snaha o hledání a nastavení takového poměru zdanění, který na jedné straně zajistí přiměřené příjmy do státního rozpočtu a na straně druhé zamezí demotivaci lidí pracovat v pracovněprávním vztahu.¹

Třetí bod je jistým námětem pro hledání míry zdanění příjmů pro různé příjmové skupiny poplatníků daně z příjmů ze závislé činnosti, a to s důrazem zejména na porovnání v čase vývoje čisté mzdy, respektive zdanění příjmů ze závislé činnosti pro poplatníka, který v principu dosahuje minimální mzdy, průměrné mzdy a maximální mzdy.

Složitost a parametrizace zdanění příjmů ze závislé činnosti rezultuje ve skutečnost, že jednotlivé změny mají pro poplatníky s různými příjmy rozdílné důsledky, byť jsou tito poplatníci principiálně podrobeni stejné dani.

Pro zajištění komplexnosti náhledu na povinné platby, které souvisejí s příjmy ze závislé činnosti, jsou do výpočtu taktéž zakomponovány úhrady na sociální pojištění a zdravotní pojištění.

V teoretické části jsem se zaměřil jednak na detailní popis s následnou analýzou zdanění příjmů ze závislé činnosti v roce 2014, dále pak na legislativní vývoj za období od roku 2003 do roku 2014.

V praktické části jsem kladl důraz na číselné porovnání míry zdanění, respektive čistých příjmů po zdanění daní z příjmů ze závislé činnosti u třech poplatníků požívajících v rámci porovnatelných propočtů stejné daňové výhody (nezdanitelné části základu daně, slevy na dani, položky odčitatelné od základu daně, apod.), kteří dosahují jednak minimální mzdy, jednak průměrné mzdy a vysoce nadprůměrné mzdy.

¹ MFČR, *Výsledek hospodaření státního rozpočtu nejlepší od roku 2008* [online].

Cíl práce a metodika

Hlavním cílem bakalářské práce je popsat vývoj zdanění příjmů daní z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti od roku 2003 do současnosti, analyzovat dopady legislativních změn včetně změn sociálního a zdravotního pojištění (dle zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecném zdravotním pojištění, ve znění p. p. a zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění p. p.) na poplatníka, respektive na příjmy dosahované poplatníkem a stanovit míru zdanění příjmů v rámci jednotlivých let a v rámci poplatníků dle výše příjmů dosahovaných těmito poplatníky.

Metodika

Pro dosažení výše uvedených cílů je potřeba použít několik druhů vědeckých metod. Metodami použitými při psaní práce jsou především analýza, syntéza, modelování a komparace.

- Analýza- metoda je charakterizována jako proces, ve kterém je zkoumaný proces rozčleněn na jednotlivé části, prvky a znaky. Hlavním úkolem analýzy je vyčlenit podstatné fakty a skutečnosti, díky kterým je možné objasnit příčinu vzniku a průběhu zkoumané události,²
- syntéza- je proces zjišťování mezi vyčleněnými prvky a znaky. Syntéza umožňuje sledovat vztahy mezi fakty, odhalovat příčiny, aj,³
- komparace a modelování- týká se praktické části, v komparaci srovnáváme chování jevů, ať za stejných či rozlišných podmínek. Modelování poskytuje zjednodušený obraz reality, a to umožňuje zkoumat danou problematiku.⁴

² TRILOBIT, *Vědecké metody* [online].

³ Tamtéž.

⁴ Tamtéž.

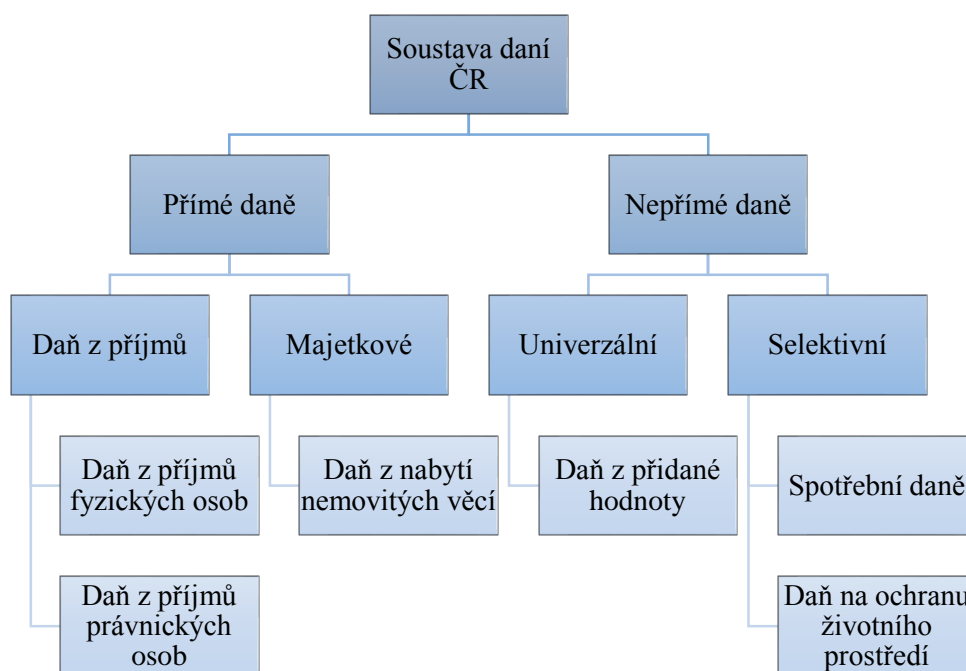
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE

Než se práce začne zabývat problematikou závislé činnosti včetně sociálního a zdravotního pojištění, je zcela na místě nejdříve uvést základní informace o soustavě daní v ČR, definice daně, její funkce a členění.

1.1 Soustava daní ČR

Současná soustava daní v České republice, kterou nám přinesla daňová reforma k 01.01.1993, vychází svou koncepcí z daňových systémů západních tržních ekonomik. Možnost vybírat daně od daňových subjektů vychází z ustanovení článku 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, která zní, že „*daně a poplatky lze vybírat pouze od základu daně*“.⁵

V prvopočátku zákon č. 212/1992 Sb., o soustavě daní specifikoval, které konkrétní daně lze na území České republiky vybírat. Tento zákon byl zrušen zákonem č. 324/2003 Sb., o spotřebních daních. V současné době je daňová soustava tvořena jednotlivými zákony upravující konkrétní daně.⁶

Graf 1: Soustava daní České republiky. (Zdroj: Vlastní zpracování).

⁵ POLÁK, M. *Daň z příjmů fyzických osob*, s. 12.

⁶ Tamtéž, s. 13

1.2 Daň

Daň je definována jako povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu. Jedná se o platbu neúčelovou a neekvivalentní. Daň se zpravidla opakuje v časových intervalech nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností.⁷

Označení nenávratná znamená, že již zaplacenou daň nelze požadovat zpět. Neúčelová znamená, že plátce nemůže ovlivnit, jakým směrem bude tok daní řízen a k čemu bude sloužit.⁸

1.2.1 Funkce daní

Zdanění vyplývá z hlavních ekonomických funkcí veřejného sektoru. Mezi 3 hlavní funkce patří:

- a) Funkce alokační - uplatňuje se tehdy, když trh projevuje neefektivnost v alokaci zdrojů. Alokační funkce znamená buď vložení prostředků tam, kde jich trh vkládá málo (např. školství), nebo naopak odejmutí finančních prostředků z oblastí, kde jich je mnoho (např. zdanění ekologické),⁹
- b) funkce redistribuční - díky funkci redistribuční dochází k přesunování důchodu a bohatství směrem od bohatších jedinců k chudším,¹⁰
- c) funkce stabilizační - je funkce, díky které dochází ke zmírňování cyklických výkyvů v ekonomice v zájmu zajištění dostatečné zaměstnanosti a cenové stability. Fiskální (daňový) systém dokáže ovlivňovat agregátní národohospodářské ukazatele.¹¹

1.2.2 Třídění daní

Daně lze kvalifikovat z různých hledisek. Například podle toho, jak mohou splňovat funkci alokační, redistribuční a stabilizační. Nejzákladnější rozdělení je podle vazby na důchod:

- a) **Daně přímé** - platí poplatník na úkor svého důchodu a předpokládá se, že je nemůže přenést na jiný subjekt.
- b) **Daně nepřímé** - subjekt, který odvádí daň, ji neplatí z vlastního důchodu, nýbrž ji přenáší na jiný subjekt. Daň se převádí prostřednictvím zvýšení ceny. Nepřímé daně především tvoří daně ze spotřeby a obratu, daň z přidané hodnoty a cla.¹²

⁷ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*, s.15.

⁸ MFČR, *Daně a mzdy* [online].

⁹ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*, s. 19.

¹⁰ Tamtéž, s. 19.

¹¹ Tamtéž, s. 19.

¹² KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*, s. 20-21.

1.3 Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti

Daň z příjmů fyzických osob byla od roku 2003 mnohokrát novelizována. K největší legislativní změně došlo při vstupu do Evropské unie v roce 2004 a významně tak ovlivňovalo nejen jednotlivé dílčí základy daně z příjmů fyzických osob, nýbrž celou daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob.

Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti se řadí mezi jednotlivé dílčí základy daně, tedy je zakotvena v ZDP, a to v § 6 ZDP.

1.3.1 Poplatník a plátce daně

Poplatníkem daně z příjmů fyzických osob jsou fyzické osoby, které jsou buď daňovými rezidenty České republiky, nebo daňovými nerezidenty České republiky.¹³

Poplatníci jsou daňovými rezidenti České republiky, pokud na území České republiky mají trvalé bydliště, a to více než 183 dnů v kalendářním roce nebo se zde obvykle zdržují. Pokud však poplatník má trvalé bydliště na území České republiky i v zahraničí, tak následujícím kritériem pro rezidenství je zpravidla tzv. středisko životních zájmů (kde má nejen stálý byt, ale i rodinu, bankovní účty, atd., tak je tam považován i za rezidenta). Daňovým rezidentům vzniká daňová povinnost, která se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdrojů České republiky, tak na příjmy plynoucí ze zahraničí.¹⁴

Poplatníci jsou daňovými nerezidenty, pokud nejsou uvedeni mezi daňovými rezidenty nebo pokud to o nich stanoví mezinárodní smlouvy. Současně je třeba při ročním zúčtování mít na zřeteli, že u daňového nerezidenta podléhají zdanění v ČR jen příjmy ze zdrojů na území ČR (nikoliv např. mzda za práci vykonanou v zahraničí) a že u zaměstnavatele nemůže uplatnit odpočty (daňové zvýhodnění resp. slevy z daně). Možnost uplatnění daňových zvýhodnění, ale jen prostřednictvím daňového přiznání, je při alespoň 90 % podílu zdanitelných příjmů ze zdrojů na území ČR z celosvětových zdanitelných příjmů poplatníka- daňového nerezidenta.¹⁵

¹³ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění k 31.12.2014.

¹⁴ PELECH, P. *Daň z příjmů: s komentářem k 1.1.2014*, s. 28-29.

¹⁵ Tamtéž, s. 35.

1.3.2 Předmět daně ze závislé činnosti

Předmětem daně jsou veškeré příjmy, které poplatník daně v průběhu kalendářního roku dosáhne. Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou jednotlivé dílčí základy daně, mezi něž se řadí:

- § 6 - příjmy ze závislé činnosti
- § 7 - příjmy ze samostatné činnosti
- § 8 - příjmy z kapitálového majetku
- § 9 - příjmy z nájmu
- § 10 - ostatní příjmy

Předmětem daně z příjmů ze závislé činnosti tedy jsou:

- a) Příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního poměru, tj. příjmy zaměstnance v pracovněprávním vztahu podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, kam patří pracovní poměr, dohoda o pracovní činnosti a dohoda o provedení práce, dále příjmy ze současného nebo dřívějšího služebního poměru (např. příjmy policistů nebo vojáků), příjmy ze současného nebo dřívějšího členského poměru a obdobného poměru,¹⁶
- b) plnění v podobě funkčního požitku, který je definován dále v § 6 odst. 10 ZDP,¹⁷

Nejvyšší správní soud ČR dne 24. 2. 2004 pod č. j. 2. Afs 62/2004-70 vymezil pojem "závislá činnost" podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. a) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, kde prohlásil, že se nejedná ani o činnost vykonávanou podle příslušných pokynů plátce, nýbrž se musí jednat o činnost závislou na osobě plátce. Konečný prvek závislosti tak je dán zejména povahou vykonávané činnosti (typicky práce vykonávané na jednom místě výhradně pro jednoho zaměstnavatele).¹⁸

Naopak o závislou činnost nejde, jedná-li se o specializovanou činnost, která je vykonávána pouze krátkodobě či nesoustavně, jejíž výkon je podmíněn faktory do značné míry nezávislými na vůli zadavatele (např. sezónní práce, práce závislé na počasí, apod.).¹⁹

- c) příjmy za práci člena družstva, společníka společnosti s ručením omezeným, komanditisty komanditní společnosti, a to i v případě, že nejsou povinni při výkonu

¹⁶ PELECH, P. *Daň z příjmů: s komentářem k 1.1.2014*, s. 116.

¹⁷ Tamtéž, s. 116-117.

¹⁸ NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD, č. j. 2. Afs 62/2004-70 [online].

¹⁹ PELECH, P. *Daň z příjmů: s komentářem k 1.1.2014*, s. 117.

práce pro družstvo nebo společnost dbát příkazů družstva nebo společnosti, popř. osoby družstvem nebo společností pověřené,²⁰

Nejvyšší správní soud ČR dne 31.08.2010 pod č. j. 2 Afs 24/2010-96 rozhodl o příjmu společníka a jednatele společnosti, že pokud společník a jednatel společnosti poskytuje společnosti služby prostřednictvím své živnosti s odlišným předmětem činnosti, kterou provozuje v samostatných provozovnách, vlastními pracovníky a na vlastní náklady, není cena společnosti jemu zaplacená příjmem ze závislé činnosti ve smyslu § 6 odst. 1 písm. b) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.²¹

- d) odměny statutárních orgánů (např. odměny členů představenstva, dozorčí rady akciové společnosti) a dalších orgánů právnických osob (např. fyzická osoba je statutárním orgánem), odměny likvidátora, odměny (příjmy za práci) jednatele společnosti s ručením omezeným, ředitele obecně prospěšné společnosti nebo ředitele ústavu,²²
- e) příjmy plynoucí v souvislosti se současným, budoucím nebo dřívějším výkonem činnosti, ze které plynou příjmy podle písmen a) až c), bez ohledu na to, zda plynou od plátce, u kterého poplatník vykonává činnost, ze které plyne příjem ze závislé činnosti, nebo od plátce, u kterého poplatník tuto činnost nevykonává.²³

Mezi příjmy ze závislé činnosti níže uvedené podle § 6 odst. 3 patří příjmy podle písm. a) až d) bez ohledu na to, zda:

- Jsou pravidelné, nebo jednorázově vyplacené,
- je na ně právní nárok či nikoliv (např. bezúplatná plnění zaměstnavatele svým zaměstnancům v souvislosti s výkonem práce),
- zda je dostává zaměstnanec nebo osoba, na kterou přešlo příslušné právo (např. zemřeli zaměstnanec, považují se za příjem ze závislé činnosti mzdové nároky, které v rozsahu stanoveném zákoníkem práce přecházejí přímo na manželku nebo děti anebo rodiče a nestávají se součástí dědictví),
- jsou zaměstnanci vyplaceny nebo jsou mu připsány k dobru (tzn., že zaměstnanec má právo s nimi disponovat) anebo spočívají v jiné formě plnění prováděné zaměstnavatelem za zaměstnance (např. dobrovolné připojištění zaměstnanců).²⁴

²⁰ PELECH, P. *Daň z příjmů: s komentářem k 1.1.2014*, s. 131.

²¹ Tamtéž, s. 132.

²² Tamtéž, s. 134.

²³ Tamtéž, s. 135.

²⁴ Tamtéž, s. 136.

Pojmy "zaměstnanec" a "zaměstnavatel" jsou legislativní zkratky pro účely daňového zákona. Nejsou relevantní významům těchto pojmů např. v pracovněprávní legislativě.²⁵

Za „zaměstnance“ zákon označuje každou fyzickou osobu, která má příjmy ze závislé činnosti. Neříká přitom v jakých intervalech, kdy a jak často (měsíčně, ročně, jednou za 3 roky apod.) a v jaké formě (peněžní, nepeněžní apod.) mají příjmy plynout, aby danou osobu bylo možno považovat za zaměstnance pro účely ZDP.²⁶

Subjekt, který příjmy ze závislé činnosti poskytuje je v ZDP označen za zaměstnavatele, a to i když není zaměstnavatelem podle pracovněprávních předpisů. Zaměstnavatelem je fyzická nebo právnická osoba, u které zaměstnanci pracují na základě pracovněprávních vztahů, resp. podle jejich příkazů. Pro zaměstnavatele se sídlem nebo bydlištěm v České republice a v některých případech i pro stálou provozovnu zahraniční firmy vzniká ze ZDP, v souvislosti s přiznáváním a výplatou mezd a dalších podobných příjmů za práci nebo za výkon funkce, řada povinností.²⁷

Nejčastějšími znaky a okolnostmi mezinárodního pronájmu pracovní síly jsou:

- a) Zaměstnavatel určuje (objednává) množství, kvalifikaci a další požadavky na pracovníky (věk, pohlaví atd.), určuje dobu, po kterou je bude potřebovat,
- b) zaměstnavatel ukládá přímo či nepřímo úkoly, řídí a kontroluje pracovníky,
- c) práce je vykonávána na místě, které určuje zaměstnavatel a které je pod jeho kontrolou a odpovědností,
- d) odměna za práci je vypočítána na základě délky pracovní doby nebo jiným způsobem, z něhož lze zjistit souvislost mezi odměnou pronajímatele a příjmem vypláceným zaměstnanci,
- e) nářadí a materiál jsou pracovníkům poskytovány zaměstnavatelem.

Znaky ad a) a ad b) lze označit za zásadní a rozhodující pro charakterizovaný stav.²⁸

Nejvyšší správní soud ČR dne 14.12.2006 pod č. j. 7 Afs 143/2005-67 uvedl, že pro posouzení, zda se v konkrétním případě jedná o závislou činnost je podstatné to, zda posuzovaná činnost nese znaky závislé činnosti podle ZDP, nikoliv to, jakou právní skutečností byla tato činnost založena. Podstatným rysem závislé činnosti je skutečnost, že není vykonávána zcela nezávisle,

²⁵ PELECH, P. *Daň z příjmů: s komentářem k 1.1.2014*, s. 137.

²⁶ Tamtéž, s. 136.

²⁷ Tamtéž, s. 137.

²⁸ Pokyn D-151 k zjištění jednotného postupu při uplatňování § 6 odst. 2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

tnz. pod vlastním jménem, na vlastní účet a s vlastní odpovědností poplatníka, ale naopak podle pokynů toho, kdo odměnu za vykonanou práci vyplácí (plátce).²⁹

V této souvislosti musíme zmínit i nález Ústavního soudu ze dne 05. 11. 2003, sp. zn. II ÚS 168/02, v němž byl vysloven názor, že pro posouzení, zda se jedná o závislou činnost, je rozhodující skutečnost, že posuzovaná činnost nese znaky závislé činnosti ve smyslu uvedeného zákona, nikoliv to, za jaké právní skutečnosti byla tato činnost založena. Z uvedeného lze dovodit, že z hlediska daně z příjmů ze závislé činnosti jsou příjmy za takovou činnost postaveny na úroveň příjmům z pracovního poměru.³⁰

1.3.3 Příjmy, které nejsou předmětem daně

Mezi příjmy, které nejsou předmětem daně, patří:

- Dle § 6 odst. 7 písm. a) náhrady cestovních výdajů poskytované v souvislosti s výkonem činnosti, ze které plyne příjem ze závislé činnosti, do výše stanovené podle zvláštních právních předpisů,
- dle písm. b) hodnota osobních ochranných pracovních prostředků, pracovních oděvů a obuvi, mycích, čistících, dezinfekčních prostředků a ochranných nápojů poskytovaných dle zvláštních předpisů,
- dle písm. c) částky přijaté od zaměstnance zálohově od zaměstnavatele, aby je jeho jménem vydal, nebo částky, kterými zaměstnavatel hradí zaměstnanci výdaje vynaložené za účel, které by vynaložil přímo zaměstnavatel,
- dle písm. d) náhrady za opotřebení vlastního nářadí, zařízení a předmětů potřebných pro výkon poskytované zaměstnavateli,
- dle písm. e) povinná plnění zaměstnavatele na vytváření a dodržování pracovních podmínek pro výkon práce dle právního předpisu.³¹

Nejvyšší správní soud dne 26.01.2012 pod č. j. 3 Ads 35/2011-59 rozsudkem judikoval, co se spatřuje pod moderně označovaným „dresscode“. Jedná se o jednotné pracovní oblečení zaměstnanců, které by mělo být nezaměnitelně identifikační a mělo by mít individualizační znaky zaměstnavatele (velmi diskutované logo zaměstnavatele může být jeden z příkladů).³²

²⁹ NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD, č. j. 7 Afs 143/2005-67 [online].

³⁰ PELECH, P. *Daň z příjmů: s komentářem k 1.1.2014*, s. 137-138.

³¹ PELECH, P. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2014*, s. 25.

³² PELECH, P. *Daň z příjmů: s komentářem k 1.1.2014*, s. 138-140.

1.3.4 Nepeněžní příjmy zaměstnanců

Příjmy ze závislé činnosti se rozumí příjmy pravidelné nebo jednorázové bez ohledu na to, zda je na ně právní nárok či nikoliv, zda je od zaměstnavatele dostává zaměstnanec nebo jiná osoba a zda jsou vypláceny nebo připisovány k dobru anebo spočívají v jiné formě plnění prováděné zaměstnavatelem za zaměstnance nebo v jeho prospěch. Příjmem se rozumí rovněž částka, o kterou je úhrada zaměstnance zaměstnavateli za poskytnuté plnění nižší, než je cena:

- a) Určená podle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, nebo cena, kterou účtuje jiným osobám,
- b) stanovená podle § 6 odst. 6 ZDP v případě poskytnutí motorového vozidla k používání pro služební i soukromé účely,
- c) stanovená nařízením vlády v případě bezplatných nebo zlevněných jízdenek poskytnutých zaměstnavatelem provozujícím veřejnou dopravu osob zaměstnanci a jeho rodinným příslušníkům. Tento příjem v roce 2014 zatím není aktuální, neboť je od daně osvobozen.³³

Nepeněžní příjmy se pro účely ZDP oceňují podle § 3 odst. 3 písm. a) ZDP v návaznosti na oceňování majetku, který u převážné části plnění poskytovaných zaměstnancům odkazuje na cenu obvyklou.³⁴

Základním způsobem oceňování majetku a služeb podle zákona o oceňování majetku je cena obvyklá. Cena obvyklá vychází z úrovně skutečně dosahovaných sjednávaných cen na tuzemském trhu při nákupu a prodeji. Při určení ceny obvyklé se nepřihlíží k vlivu mimořádných událostí. Ocenění služby, aniž dojde ke sjednání ceny, je potřebné pro určení základu daně z příjmů nebo daně z přidané hodnoty, zejména v případech bezplatného plnění, naturálního plnění, plnění bez sjednané ceny a u plnění ve prospěch osoby se zvláštním ekonomickým nebo personálním vztahem k plátcí v případech bezplatného plnění nebo plnění za částečnou úhradu.³⁵

1.3.5 Příjmy od daně osvobozené

Obecné daňové osvobození se podle § 4 ZDP vztahuje:

³³ PELECH, P. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2014*, s. 29.

³⁴ Tamtéž, s. 30.

³⁵ Tamtéž, s. 30.

Pravidelně vyplácené důchody (starobní, invalidní apod.) z důchodového pojištění a ze zahraničního povinného pojištění stejného druhu jsou osvobozeny od daně od roku 2009 dle novely k 1. lednu 2009 do 36násobku minimální mzdy platné na počátku aktuálního roku.³⁶

Pro rok 2014 nová výše minimální mzdy k počátku roku činí 8 500,- Kč a půjde o částku 306 000,- Kč.³⁷

- a) Pro daňové osvobození nepeněžního plnění musí odborný rozvoj (včetně studia) souviset s předmětem činnosti zaměstnavatele. Pro daňové osvobození ze strany zaměstnance se požaduje, aby se jednalo o nepeněžní plnění vynaložené zaměstnavatelem na odborný rozvoj, nikoliv o přímou platbu zaměstnanci. Péče a odborný rozvoj zaměstnanců zahrnuje zaškolení a zaučení, odborná praxe absolventů škol, prohlubování kvalifikace a zvyšování kvalifikace,
- b) hodnota stravování poskytovaná "in natura" zaměstnavatelem zaměstnancům ke spotřebě na pracovišti nebo v rámci závodního stravování zajišťovaného zaměstnavatelem prostřednictvím jiných subjektů,
- c) hodnota nealkoholických nápojů poskytovaných jako nepeněžní plnění ze sociálního fondu, ze zisku (příjmu) po jeho zdanění nebo na vrub výdajů (nákladů), které nejsou výdaji (náklady) na dosažení, zajištění a udržení příjmů zaměstnavatelem zaměstnanců ke spotřebě na pracovišti,
- d) nepeněžního plnění formou poskytnutí rekreace (nejen zahraniční, ale i tuzemské), včetně zájezdů. Úhrn hodnoty plnění poskytnutého zaměstnavatelem zaměstnanci je od daně z příjmů ročně osvobozena hodnota do 20 000,- Kč,
- e) hodnota nepeněžních darů ve výši 2 000,- Kč za rok,
- f) náhrada majetkové a nemajetkové újmy,
- g) náhrady za ztrátu na služebním příjmu,
- h) ubytování při pracovní cestě, poskytované jako nepeněžní plnění zaměstnavatelem zaměstnancům v souvislosti s výkonem práce do výše 3 500,- Kč měsíčně,
- i) bezúročná půjčka,
- j) odstupné,
- k) sociální výpomoci při katastrofách (např. povodně).³⁸

³⁶ PELECH, P. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2014*, s. 38.

³⁷ Tamtéž, s. 38.

³⁸ Tamtéž, s. 34-36.

1.3.6 Sazba daně

Sazba daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti je v ZDP ukotvena v § 16 ZDP. Nynější sazba daně je pro všechny poplatníky stejná bez ohledu na výši příjmů. Sazba daně činí 15%.

Solidární zvýšení daně dle § 16a ZDP

Solidární zvýšení daně z příjmů fyzických osob bylo do ZDP zavedeno zákonem č. 500/2012 Sb., o změně daňových, pojistných a dalších zákonů v souvislosti se snižováním schodků veřejných rozpočtů. Od 01.01.2013 je tedy zavedena daňová přírážka k vysokým příjmům z výdělečné činnosti nazvaná jako "solidární zvýšení daně", a to jak ze závislé činnosti, tak i z podnikání. Zde je proto potřeba mít na zřeteli, že pokud poplatníkovi alespoň v jednom měsíci došlo k navýšení daně o solidární zvýšení, nelze provést roční zúčtování a poplatníkovi vzniká povinnost podat daňové přiznání u finančního úřadu.³⁹

I zaměstnanec výhradně s příjmy od jednoho zaměstnavatele je podle § 38g odst. 4 ZDP povinen podat daňové přiznání (nelze mu provést roční zúčtování daně), pokud příjmy přesáhnou 1 245 216,- Kč, tj. 103 536,- Kč měsíčně za rok 2014.⁴⁰

Započtení solidární daně se ztrátou z podnikání

V případě, když poplatník dosahuje ve zdaňovacím období příjmy ze závislé činnosti a současně z podnikání dle § 7 ZDP, musí ověřit, zda-li úhrn příjmů ze závislé činnosti a dílčí základ daně § 7 ZDP není větší než 48 násobek průměrné mzdy, který pro rok 2014 činí 1 245 216,- Kč. Pokud součet bude vyšší než tato částka, rozdíl podléhá výpočtu solidárního zvýšení daně výši 7 % z tohoto rozdílu. Nic se na tom nemění, i kdyby poplatníkovi vyšel dílčí základ § 7 záporný.

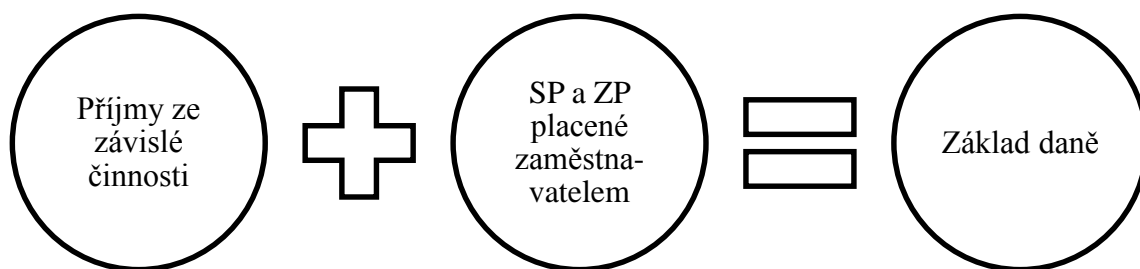
Tabulka 1: Přehled solidární daně dle §16a za období 2013-2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Rok	Průměrná mzda (Kč)	Výpočet	Solidární zvýšení daně (12 měsíců)	Solidární zvýšení daně (1 měsíc)
2013	25 884	48x průměrná mzda	1 242 432	103 536
2014	25 942	48x průměrná mzda	1 245 216	103 768

³⁹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění k 31.12.2014.

⁴⁰ Tamtéž.

1.3.7 Základ daně a působení pojistného

Graf 2: Výpočet základu daně z příjmů ze závislé činnosti. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Základem daně (dílním základem daně podle § 6 odst. 12 ZDP) jsou veškeré příjmy ze závislé činnosti, s výjimkou příjmů, které byly zdaněny daní vybíranou srážkou podle zvláštní sazby daně, zvýšené o částku odpovídající pojistnému na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistnému na všeobecném zdravotním pojištění, které je podle těchto příjmů dle zvláštních právních předpisů zaměstnavatel povinen platit.

Vyměřovacím základem je úhrn příjmů ze závislé činnosti, které jsou předmětem daně a nejsou od daně osvobozeny, které mu zaměstnavatel zúčtoval v souvislosti se zaměstnáním, které zakládá účast na nemocenském pojištění nebo účast jen na důchodovém pojištění. U pojistného na zdravotní pojištění se však vyměřovací základ v některých případech upravuje (navyšuje) o částky, které nejsou příjmem zaměstnance:

- doplatky do minima
- zvýšení vyměřovacího základu při pracovním volnu bez náhrady mzdy nebo při neomluvené absenci

1.3.8 Nezdánitelné části základu daně

Nezdánitelná část základu daně je vymezena v § 15 ZDP a může se použít pouze při ročním zúčtování. Pouze čeští daňoví rezidenti mohou v rámci ročního zúčtování u zaměstnavatele použít nezdánitelné částky.⁴¹

Fyzické osoby mohou využít tyto nezdánitelné části základu daně:

- Hodnota poskytnutých darů, pokud jejich hodnota přesáhla 2% základu daně anebo činí alespoň 1 000,- Kč,

⁴¹ PELECH, P. *Roční zúčtování daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků za rok 2013*, s. 86-97.

- odpočet částky z titulu placení úroků z úvěru ze stavebního spoření a z hypotečního úvěru poskytnutého bankou. Maximální hodnota, která lze odečíst je 300 000,- Kč,
- příspěvky zaplacené poplatníkem na penzijní připojištění se státním příspěvkem nebo doplňkové životní pojištění. Částka, kterou lze odečíst se rovná celkově zaplaceným příspěvkům snížených o 12 000,- Kč. Maximální výše tedy činí 12 000,- Kč,
- příspěvky zaplacené poplatníkem na penzijní pojištění, doba trvání smlouvy musí být alespoň na 5 let a nárok na čerpání dosažením věku 60 let,
- členské příspěvky zaplacené ve zdaňovacím období odborové organizaci. Lze odečíst částku 1,5 % zdanitelných příjmů podle § 6, maximálně však do výše 3 000,- Kč za zdaňovací období,
- pojistné zaplacené poplatníkem ve zdaňovacím období na soukromé životní pojištění podle pojistné smlouvy. Maximálně lze odečíst 12 000,- Kč za zdaňovací období,
- úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělání, pokud nebyly hrazeny zaměstnavatelem ani nebyly uplatněny jako výdaj podle § 24 poplatníkem s příjmy podle §7, nejvýše však 10 000,- Kč. (osoba zdravotně postižená 13 000,- Kč, osoba s těžším zdravotním postižením 15 000,- Kč).^{42 43}

1.3.9 Výpočet daně

Jak již bylo sděleno, zaměstnavatel má dle ZDP určité povinnosti, které musí plnit. Z příjmů, které jsou předmětem daně, a zároveň nejsou osvobozené, má zaměstnavatel povinnost vypočítat, srazit a odvést měsíční daňovou zálohu anebo v určitých případech srážkovou daň.

U zaměstnanců lze rozdělit výpočet daně dvěma způsoby:⁴⁴

- Měsíční zálohy
- Roční zúčtování

Měsíční zálohy

Vybírání a placení záloh na daně z příjmů ze závislé činnosti jsou ustanoveny v § 38h ZDP. Ze základu se vypočte záloha na daň, která je zaokrouhlena na 100 Kč dolů, sazbou 15%, poté je snižována o níže uvedené měsíční slevy na dani podle § 35ba ZDP.⁴⁵

⁴² Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění k 31.12.2014.

⁴³ FINANČNÍ SPRÁVA ČR. *Informace o činnosti finanční správy ČR za rok 2013* [online].

⁴⁴ PELECH, P. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2014*, s. 46.

⁴⁵ Tamtéž, s. 46-49.

Roční zúčtování

Roční zúčtování se provádí jen ve prospěch zaměstnance, což znamená, že když doplatek zúčtování přesáhne v úhrnu částku 50 Kč, přeplatek se zaměstnanci vrátí. Pokud ovšem vznikne při zúčtování nedoplatek, poplatníkovi se nic nesráží. Lhůta pro podání ročního zúčtování je do 15. 2. následujícího roku. U nerezidentů je důležité, že na jedné straně podléhají zdanění jen svými příjmy na území ČR, ale mohou u českého zaměstnavatele uplatňovat pouze 2 daňové slevy podle § 35ba ZDP (na poplatníka a na vlastní studium do 26 let věku). Při alespoň 90 % příjmů ze zdrojů na území ČR v poměru k celosvětovým zdanitelným příjmům zaměstnance, existuje možnost u daňového nerezidenta uplatnění některých dalších slev (sleva na dítě) a ročních nezdanitelných částí základu daně prostřednictvím daňového přiznání u českého finančního úřadu. Má-li plátce - zaměstnavatel pochybnost o rezidenství zaměstnance, může po zaměstnanci požadovat, aby předložil Potvrzení o tzv. daňovém domicilu (tiskopis MFin 5232).⁴⁶

V průběhu roku 2013 byla dále přijata rozsáhlá novela zákona pro rok 2014, která v některých ustanoveních uvádí, že již za rok 2013 ruší povinnost starobního důchodce s příjmem ze závislé činnosti popř. v úhrnu s dílčím základem daně podle § 7 a § 9 přes 840 000,- Kč zdanit prostřednictvím daňového přiznání od daně osvobozenou část starobního důchodu. Dané ustanovení se tedy prakticky použilo jen za roky 2011 a 2012.⁴⁷

Tabulka 2: Výpočet mzdy. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Hrubá mzda (HM)
Sociální pojištění (SP)
Zdravotní pojištění (ZP)
$HM \times 1,34 = ZD$ pro výpočet zálohy na daň
Zaokrouhlení ZD pro výpočet zálohy na daň na 100 Kč nahoru
ZD pro výpočet zálohy na daň $\times 0,15 \%$ = záloha na daň před slevou
Záloha na daň před slevou - jednotlivé slevy
Zálohy na daň (§38h odst. 3 ZDP) / Daňový bonus
Čistá mzda = HM - SP - ZP - Zál. na daň (+ daňový bonus)

Čistá mzda se vypočítá následovně: od hrubé mzdy se odečte SP hrazené zaměstnancem (6,5%), ZP hrazené zaměstnancem (4,5%) a záloha na daň.

⁴⁶ PELECH, P. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2014*, s. 114-122.

⁴⁷ PELECH, P. *Roční zúčtování daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků za rok 2014*, s. 37-40.

1.3.10 Slevy na dani § 35ba ZDP

Při výpočtu měsíčních záloh je rozhodující, zda poplatník má u svého zaměstnavatele podepsané Prohlášení poplatníka (dále jen „Prohlášení“).

Poplatník bez Prohlášení

Nemá-li zaměstnavatel od zaměstnance podepsané Prohlášení, nemůže být zaměstnanci uplatněna při výpočtu měsíční zálohy na daň sleva na dani dle § 35ba ZDP. V takovém případě nemůže zaměstnanec požadovat po zaměstnavateli roční zúčtování.⁴⁸

V případě výkonu práce na základě dohod konaných mimo pracovní poměr je použita srážková daň. U dohody o provedení práce (dále jen „DPP“) do úhrnu 10 000,- Kč za měsíc bude použita dle § 36 ZDP srážková daň. Srážková daň se odvádí správci daně na zvláštní účet oproti záloze na daň.⁴⁹

Novela pro rok 2014 přinesla pro poplatníky pracující na základě DPP do částky 10 000,- Kč za 1 kalendářní měsíc bez podepsaného Prohlášení dle § 6 odst. 4 a následujícího § 36 odst. 7 ZDP možnost při podání daňového přiznání za dané zdaňovací období vrácení sražené srážkové daně poplatníkovi zpět.⁵⁰

Poplatník s Prohlášením

V případě, když zaměstnanec má u svého zaměstnavatele podepsané Prohlášení, náleží zaměstnanci nárok na uplatnění určitých slev dle § 35ba ZDP. Tato sleva je uplatňována i v případě, když zaměstnanec má u svého zaměstnavatele uzavřených více pracovněprávních poměrů a současně má podepsané prohlášení. V případě, když zaměstnanec má zároveň uzavřených více pracovněprávních poměrů, má nárok na uplatnění slevy na dani pouze u jednoho z nich.

Mezi základní slevy na dani pro poplatníka daně z příjmu fyzických osob patří:

- a) Základní sleva na poplatníka

Na základní slevu na poplatníka má nárok téměř každý poplatník, který zaměstnavateli předloží pravdivě vyplněné a podepsané Prohlášení poplatníka. Obsah Prohlášení je uveden v § 38k odst. 4 ZDP a je promítnut v tiskopise MFin 5457 Prohlášení. Roční hodnota základní slevy na poplatníka pro rok 2014 činí 24 840,- Kč, tj. 2 070,- Kč za měsíc. Tuto hodnotu může

⁴⁸ PELECH, P. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2014*, s. 49-52.

⁴⁹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění k 31.12.2014.

⁵⁰ Tamtéž.

poplatník uplatnit od roku 2008, pouze v roce 2011 hodnota slevy na poplatníka činila 23 640,- Kč. Pro rok 2014 nastala změna v názvu, kdy ze slevy na poplatníka byl změněn název na základní slevu na poplatníka.^{51 52}

b) Sleva na manžela/manželku

Po skončení roku v rámci ročního zúčtování je možnost uplatnit slevu na manžela/manželku žijící s poplatníkem ve společné domácnosti, pokud nemá příjem přesahující 68 000,- Kč ročně. V ZDP se stanovuje v § 38ba odst. 1 písm. b). Hodnota pro rok 2014 činí 24 840,- Kč a tato sleva zůstává nepozměněna od roku 2008. Poplatník má nárok na uplatnění této slevy jednou ročně, a to buď v ročním zúčtování, nebo v daňovém přiznání.^{53 54}

c) Hodnota základní slevy na invaliditu 1. či 2. stupně za kalendářní rok činí 2 520,-Kč.⁵⁵

d) Hodnota rozšířené slevy na invaliditu 3. stupně ve výši 5 040,- Kč.⁵⁶

e) Pro rok 2014 je hodnota slevy pro držitele průkazu ZTP/P 16 140,- Kč.⁵⁷

f) Hodnota slevy na studenta činí 4 020,- Kč za kalendářní rok. Podmínkou je, že student musí studovat prezenční formu studia, a to až do dosažení 26 let. Při studiu v doktorském studijním programu má právo student uplatnit slevu až do dovršení 28 let.⁵⁸

g) Zákon č. 247/2014 Sb. o dětské skupině novelizuje ZDP ke dni 01.09.2014, kde v § 35bb (obecně v § 35ba odst. 1 písm. g)) umožňuje poplatníkovi uplatnit v daňovém přiznání slevu za umístění dítěte. Výše slevy odpovídá výši výdajů prokazatelně vynaložených poplatníkem za umístění dítěte v daném zdaňovacím období v zařízení péče o děti předškolního věku. Za každé vyživované dítě lze uplatnit slevu maximálně do výše minimální mzdy stanovené na počátku příslušného zdaňovacího období, tedy pro rok 2014 hodnota činí 8 500,- Kč.

Daňové zvýhodnění pro poplatníky daně z příjmu fyzických osob

a) Dle § 35c odst. 1 ZDP mezi základní daňové zvýhodnění patří sleva na dítě. Hodnota slevy na dítě od roku 2012 činí 13 404,- Kč, tj. 1 117,- Kč měsíčně. Daňový bonus může

⁵¹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění k 31.12.2014.

⁵² PELECH, P. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2014*, s. 55-56.

⁵³ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění k 31.12.2014.

⁵⁴ PELECH, P. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2014*, s.56-58.

⁵⁵ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění k 31.12.2014.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ Tamtéž.

poplatník využít, má-li příjmy podle § 6, 7, 8, nebo 9, dle § 35c odst. 4 věty první ZDP, alespoň ve výši šestinásobku minimální mzdy stanovené pro zaměstnance odměňované měsíční mzdou. Pro daňové zvýhodnění na dítě je podstatná existence společně hospodařící domácnosti zaměstnance respektive poplatníka s dítětem, na které daňové zvýhodnění uplatňuje. Tato sleva nesmí být uplatněna v témže měsíci současně u více zaměstnavatelů.^{59 60}

- b) Je-li dítě držitelem průkazu ZTP/P, které žije se zaměstnancem respektive poplatníkem ve společné domácnosti, hodnota daňového zvýhodnění se dvojnásobí maximálně do výše uvedené v § 35c odst. 3 ZDP, tj. 60 300,- Kč ročně. Podmínky pro uplatnění daňového zvýhodnění jsou shodné s § 35c odst. 1 ZDP.

Speciální slevy na dani dle § 35 ZDP

Mezi speciální slevy dle § 35 ZDP patří sleva na zaměstnance se zdravotním postižením a s těžším zdravotním postižením. Zaměstnavatelé, jak fyzické tak právnické osoby, mají nárok na slevu, a to 18 000,- Kč respektive 60 000,- Kč bez ohledu na počet jejich zaměstnanců. Za třetí speciální slevu se považuje snížení daně z příjmů právnických osob o 50 % v případě, když právnická osoba zaměstnává nejméně 25 zaměstnanců, z nichž je více než 50% průměrného ročního přepočteného počtu zaměstnanců se zdravotním postižením.⁶¹⁶²

1.4 Sociální pojištění

Sociální pojistné má mezi daněmi specifické postavení, především vykazuje znaky účelovosti. S tím se u osobní důchodové daně nelze setkat. Sociální pojistné je především jedním ze zdrojů financování systémů sociálního zabezpečení.

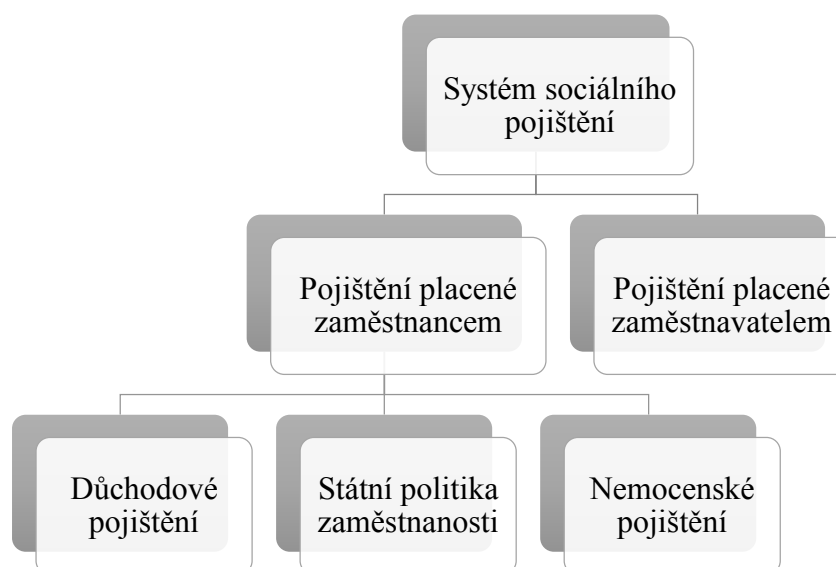
⁵⁹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění k 31.12.2014.

⁶⁰ PELECH, P. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2014*, s. 74-77.

⁶¹ DĚRGEL, M. *Zaměstnávání osob se zdravotním postižením*, s. 18-20.

⁶² Průměrný počet zaměstnanců - § 67 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Sociální pojištění se v České republice skládá z několika subsystémů.

Graf 3: Systém sociálního pojištění. (Zdroj: Vlastní zpracování).

V České republice se sociální pojištění řídí zákonem č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění p.p. a zákonem č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění p.p.

Sociální pojištění se skládá z důchodového pojištění, nemocenského pojištění a státní politiky zaměstnanosti. Zákon pojmem „sociální zabezpečení“ označuje zároveň nemocenské a důchodové pojištění.

Zaměstnanec odvádí ze svého hrubého příjmu 6,5 %. Tato částka nejde do všech subsystémů zároveň, nýbrž pouze na důchodové pojištění.⁶³

Tabulka 3: Procentuální rozdělení sazeb sociálního a zdravotního pojištění. (Zdroj: Zdanění osobních příjmů, Vančurová, str. 108).

Osoba	Veřejné zdravotního pojištění	Nemocenské pojištění	Důchodové pojištění	Státní politika zaměstnanosti
Zaměstnanec	4,5 %	-	6,5 %	-
Zaměstnavatel	9,0 %	2,3 %	21,5 %	1,2 %

Oproti tomu zaměstnavatel platí za své zaměstnance vyšší procento příjmů. Za každého zaměstnance platí 25% z hrubého příjmu na sociální pojištění. Tato hodnota se rozděluje do třech podsystémů, a to 2,3 % na nemocenské pojištění, 21,5 % na důchodové pojištění a 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti.

⁶³ VANČUROVÁ, A. *Zdanění osobních příjmů*, s. 20-21.

Nemocenské pojištění je druhým podsystémem. Dávky plynou pojištěncům, kteří jsou nemocní nebo pro úraz krátkodobě neschopní výdělečné činnosti.

Třetím subsystémem je důchodové pojištění, které je z hlediska finančních prostředků nejvýznamnější. Pomáhá pojištěncům při dlouhodobé nebo trvalé neschopnosti pracovat.

Čtvrtým podsystémem je státní politika zaměstnanosti, která pomáhá jedincům v produktivním věku, kteří nejsou schopni si zabezpečit své ekonomické potřeby.

1.5 Zdravotní pojištění

Zdravotní pojištění je jako sociální pojištění součástí odvodu ze mzdy a platu. V roce 1992 v České republice se ze zákona stali všichni občané pojištěnci Všeobecné zdravotní pojišťovny. Od 01.01.1993 si může pojištěnec svobodně zvolit jakoukoliv pojišťovnu, avšak pouze jedenkrát ve dvanácti po sobě jdoucích měsících, a to vždy v 1. čtvrtletí daného roku.⁶⁴

Zdravotní pojištění se v České republice řídí zákonem č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecném zdravotním pojištění ve znění p.p. V České republice platí zdravotní pojištění jak zaměstnavatel, tak i zaměstnanec. Zaměstnavatel platí 9 % z hrubého příjmu zaměstnance. Zaměstnanec platí 4,5 % z hrubého příjmu.

Zdravotní pojišťovna hospodaří s vybranými finančními prostředky poplatníka, hradí z nich zdravotní péči, která má zachovat respektive zlepšit zdravotní stav. Nevýhodou zdravotního pojištění je, že i když poplatník zdravotní péči nevyužívá, musí zde i tak odvádět finanční prostředky, tedy hlavní roli hraje solidarita.⁶⁵

1.6 Vývoj zdaňování příjmů fyzických osob v období 2003-2014

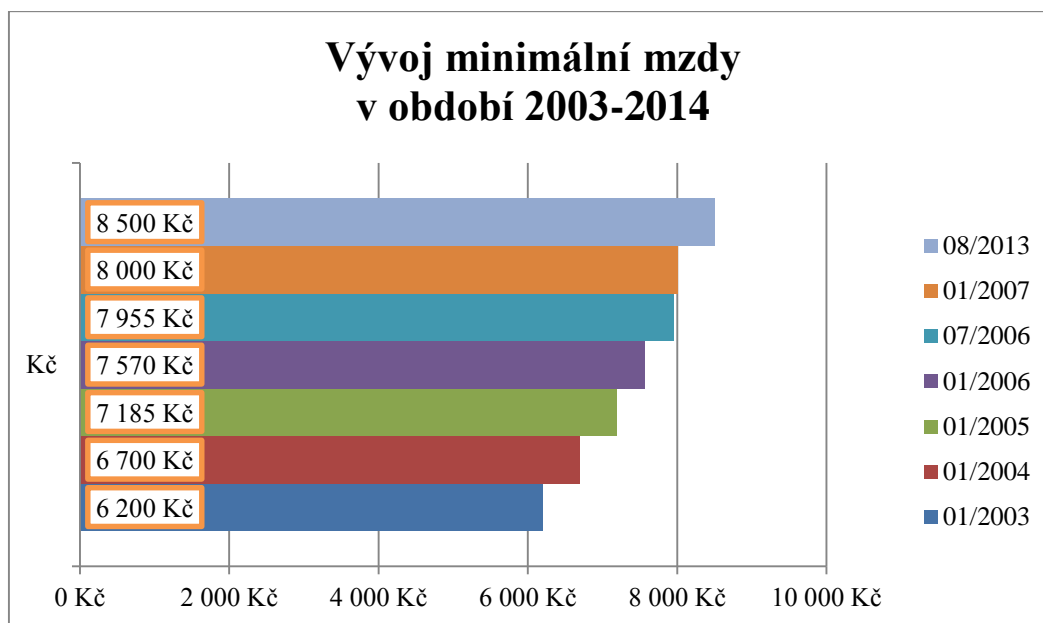
Obecně zákon o dani z příjmů je považovaný za nejvíce novelizovaný zákon v České republice. Důvodem je závislost ZDP na vládnoucí politické straně. Největší daňová reforma proběhla k 01.01.1993, ale toto období není předmětem této práce. V období od roku 2003-2014 došlo k nejvýznamnější daňové reformě k 01.01.2008, kde se vyskytl úplně nový výpočet daně z příjmů a od roku 2008 po rok 2012 se používala lineární sazba (viz. následující kapitoly). Do roku 2007 se používala tzv. sazba progresivní (viz. kapitola 1.6.1).

Dané novely ovlivňují jak konečný příjem zaměstnance, tak příjem vybraný na daních do státního rozpočtu. Každá změna přináší pro poplatníky něco nového, něco, co každý poplatník může přijmout pozitivně či negativně.

⁶⁴ VZPČR. *Svobodná volba zdravotní pojišťovny* [online].

⁶⁵ VZPČR. *Nároky pojištěnce* [online].

S danou problematikou úzce souvisí minimální mzda, která určuje, jakou výši musí minimálně zaměstnavatel respektive plátce zaměstnanci respektive poplatníkovi za jeho práci srazit a odvést. Ustanovení týkající se stanovení minimální mzdy nalezneme v ZP a v nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění p.p.⁶⁶

Graf 4: Vývoj minimální mzdy v období 2003-2014. (Zdroj: Vlastní zpracování; Ministerstvo práce a sociálních věcí. Příjmy a životní průměr [online]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/871>).

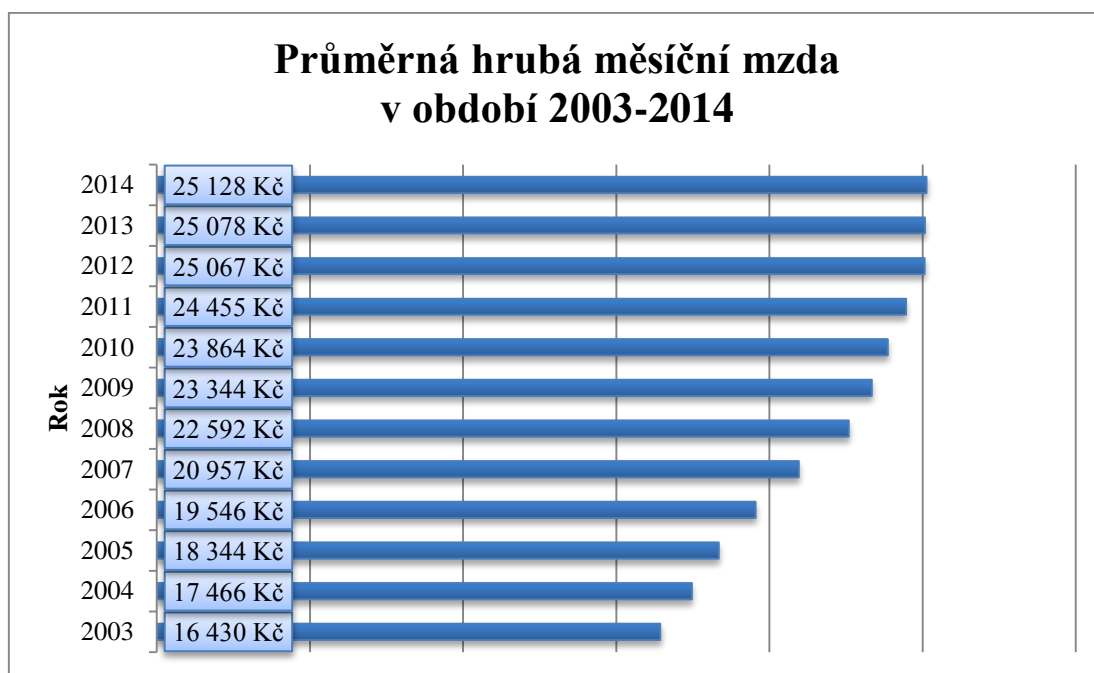
Jak je z grafu patrné, v průběhu let dochází k postupnému navyšování minimální mzdy, i když za 11 let pouze o 2 300,- Kč. Pro rok 2014 činí minimální vyměřovací základ na zdravotní pojištění 13,5 % z 8 500,- Kč, tedy 1 148,- Kč, kde zaměstnavatel uhradí 2/3 z částky, tj. 765,- Kč a zaměstnanci bude odvedeno ze mzdy 383,- Kč. Minimální vyměřovací základ na sociální pojištění není pro rok 2014 stanoven.⁶⁷

Svoji roli zde hraje i průměrná hrubá měsíční mzda (dále jen „PHMM“), která představuje všechny pracovní příjmy (základní mzdy a platy, příplatky a doplátky ke mzdě nebo platu, prémie a odměny, náhrady mezd a platů, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy), které byly v daném období zaměstnancům zúčtovány k výplatě.⁶⁸

⁶⁶ Nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění p.p.

⁶⁷ DOBEŠOVÁ, K. *Změny ve zdanění příjmů ze závislé činnosti k 1.1.2014*, s. 13.

⁶⁸ FINANCE, *Co to je, když se řekne průměrná mzda* [online]

Graf 5: Průměrná hrubá měsíční mzda v období 2003-2014. (Zdroj: Vlastní zpracování; Český statistický úřad. Průměrná mzdy a evidenční počet zaměstnanců [online]. Dostupné z: www.czso.cz/czu/dyngrafy.nsf/graf/mzdy_v_kc).

Z grafu lze snadno vyvodit, že v období 2003-2008 docházelo průměrně k ročnímu navýšení o 1 000,- Kč. Od roku 2009 až po současnost se meziroční růst PHMM zpomalil. Dozajista má na to velký podíl celosvětová hospodářská krize.

1.6.1 Zdaňovací období 2003-2004

V daném období je sazba daně z příjmů ze závislé činnosti klouzavě progresivní daní, tj. daň, při které s růstem základu daně roste daň relativně rychleji než základ daně. V níže uvedené tabulce nalezneme 4 daňová pásma, kde ve 2 pásmech došlo k navýšení hranice, což je výhodné pro zaměstnance. Zároveň se navýšila výše daně.^{69 70}

Tabulka 4: Míra zdanění za zdaňovací období 2003-2004. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Základ daně		Daň
od (Kč)	do (Kč)	
0	109 200	15%
109 200	218 400	16 380 Kč + 20%
218 400	331 200	38 220 Kč + 25%
331 200	a více	66 420 Kč + 32%

⁶⁹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění k 31.12.2003.

⁷⁰ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění k 31.12.2004.

Podle Českého statistického úřadu docházelo meziročně k navýšení PHMM, tzn., že se poplatníci dostávali do vyšších daňových pásem. Z důvodu zvyšující se PHMM se muselo začít pracovat na novém rozvržení daňových pásem, jinak by v důsledku neustálého měsíčního navýšování hrubé mzdy se poplatník dostal do třetího daňového pásma.

1.6.2 Zdaňovací období 2005-2007

V daném období, oproti minulému období, došlo k navýšení základu daně a zároveň ke snížení částek daně. Procentuální sazba zůstala nepozměněna. Daná změna byla velmi výhodná pro poplatníky s nižšími příjmy, jelikož při základu daně do 121 200,- Kč zdaňovali pouze 12% daní.

Tabulka 5: Míra zdanění za zdaňovací období 2005-2007. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Základ daně		Daň
od (Kč)	do (Kč)	
0	121 200	12%
121 200	218 400	14 544 Kč + 19%
218 400	331 200	33 012 Kč + 25%
331 200	a více	61 212 Kč + 32%

1.6.3 Zdaňovací období 2008-2012

Dnem 01.01.2008 vstoupil v platnost zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, který mimo jiné mění a novelizuje ZDP. Tato novela měla zásadní změnu na sazbu daně. Od 01.01.2008 je sazba jednotná (lineární), a to ve výši 15%. Tato změna postihla převážně tzv. nízkopříjmové skupiny poplatníků, kteří doposud svoje příjmy zdaňovali sazbou ve výši 12 % a naopak přináší zvýhodnění pro poplatníky s vyššími příjmy. Vzhledem k existenci odčitatelných položek a zvýšením slev na dani dochází od roku 2008 zavedení tzv. „Superhrubé mzdy“ (dále jen „SHM“).^{71 72}

1.6.4 Zdaňovací období 2013-2014

Od 01.01.2013 proběhla další významná legislativní změna. Po dobu pěti let byla v ČR zavedená jednotná (lineární) sazba daně, která opět přechází zpět k systému klouzavě progresivních sazeb daně. Došlo k zavedení solidárního zvýšení daně v § 16a ZDP vytvářející novou sazbu (viz. kapitola 1.3.6).

⁷¹ MACHOVÁ, H. *Zdanění zaměstnanců v roce 2008*, s. 27.

⁷² ÚČETNÍ KAVÁRNA. *O změnách zákona o daních z příjmů v zákoně o stabilizaci veřejných rozpočtů, z pohledu zaměstnance a zaměstnavatele* [online].

1.7 Nezdánitelné části základu daně v období 2003-2014

1.7.1 Nezdánitelné části základu daně roku 2003

V roce 2003 ještě neexistovaly slevy na dani, pouze nezdánitelná část základu daně. Z níže uvedené tabulky je zřejmé, že vzhledem k narůstající se PHMM, kdy poplatníci se dostávali se základem daně do vyšších daňových tříd, mohli patřičnou část od základu daně odečíst díky vysokým částkám nezdánitelných částí základu daně.

Tabulka 6: Nezdánitelné části základu daně v období 2003. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Nezdánitelné části ZD	Roční částka (v Kč)	Měsíční částka (v Kč)
na poplatníka	38 040	3 170
na dítě	23 520	1 960
na dítě s průkazem ZTP/P	47 040	3 920
na manželku/manžela	21 720	nelze
na manželku/manžela držitele průkazu ZTP/P	43 440	nelze
na poplatníka s částečným invalidním důchodem	7 140	595
na invalidního důchodce	14 280	1 190
na poplatníka držitele průkazu ZTP/P	50 040	4 170
na studenta	11 400	950

1.7.2 Nezdánitelné části základu daně roku 2004

V roce 2004 zůstaly jednotlivé roční výše nezdánitelných částí základů daně nepozměněné s výjimkou jedné. Navýšena byla nezdánitelná část základu daně na vyživované dítě, a to na částku 25 560,- Kč za rok, tedy 2 130,- Kč měsíčně. Je-li dítě držitelem průkazu ZTP/P, částka se navyšuje na dvojnásobek, tj. 51 120,- Kč. Při splnění zákonem stanovené podmínky šlo snížit základ daně do výše 0,- Kč.

1.7.3 Nezdánitelné části základu daně roku 2005

V roce 2005 došlo k zásadní novele, která byla uveřejněna ve Sbírce zákonů pod číslem 669/2004 Sb. a nabyla účinnosti 1. ledna 2005. Přináší zásadní změnu do principu zdaňování příjmů ze závislé činnosti. Tato novela totiž nahrazuje nezdánitelnou část základu daně

na vyživované dítě §15 odst. 1 písm. b) ZDP novým institutem „*daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s poplatníkem v domácnosti*“.⁷³

Rozdíl spočívá v tom, že do roku 2004 se nezdanitelná část na vyživované dítě odečítala od základu daně poplatníka. Od 01.01.2005 se přetransformovala tato nezdanitelná výše na daňové zvýhodnění, které si poplatník odečítá ve stanovené výši přímo od vypočtené daně nebo v jednotlivých měsících od vypočtené zálohy na daň.

Novela právní úpravy spočívá v tom, že vypočtená daň (u zaměstnance měsíční daňová záloha na daň) se sníží o měsíční výši daňového zvýhodnění. Pokud je vypočtená výše daně nižší (u poplatníka s nižšími příjmy) než měsíční výše daňového zvýhodnění, vzniká poplatníkovi nově nárok na vyplacení rozdílné výše, tzv. daňového bonusu. Jedinou podmínkou pro poplatníka, pokud chce využít daňové zvýhodnění na dítě je, že musí být ekonomicky aktivní, což znamená, že musí za zdaňovací období dosáhnout alespoň příjmů ve výši šestinásobku minimální mzdy a při zdanění měsíční mzdy alespoň ve výši minimální mzdy ve smyslu nařízení vlády č. 303/1995 Sb., o minimální mzdě, ve znění pozdějších předpisů.⁷⁴

Ustanovení vztahující se k daňovému zvýhodnění bylo v zákoně o dani z příjmů přesunuto z §15 odst. 1 písm. b) do § 35c ZDP. § 35c odst. 1 ZDP stanovuje, že poplatník má nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě s ním v domácnosti ve výši 6 000,- Kč ročně.⁷⁵

Daňový bonus má ale i dle odst. 3 svou minimální a maximální výši. Poplatník může daňový bonus uplatnit, pokud jeho výše činí alespoň 100 Kč, maximálně však do 30 000,- Kč ročně.

1.7.4 Slevy na dani a daňové zvýhodnění roku 2006-2007

ZDP je novelizován od 01.01.2006 na základě zákona č. 545/2005 Sb., kterým se změní zákon č. 586/1992 Sb. Novela přináší snížení daňového zatížení fyzických osob respektive výrazné snížení daně z příjmů (největší od roku 1993).

Dochází ke snížení sazby daně dle §16 odst. 1 ZDP (viz. kapitola 1.6.2) a dále vybrané nezdanitelné částky základu daně (na poplatníka, na manželku/manžela, částečný invalidní

⁷³ MZDOVÁ PRAXE. *Daňové zvýhodnění na vyživované dítě v roce 2005* [online].

⁷⁴ PRÁVNÍ RÁDCE. *Daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s poplatníkem v domácnosti* [online].

⁷⁵ § 35c odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění k 31.12.2005

důchod, plný invalidní důchod, slevu pro držitele průkazu ZTP/P a pro studenta) jsou v § 15 ZDP zrušeny a převedeny do nového ustanovení § 35ba zákona pod slevy na dani.

Nová sleva na dani dle § 35ba ZDP se odečítá od vypočtené daně, nikoliv od základu daně jako nezdanitelné části základu daně, jak tomu bylo do 31.12.2005. Na rozdíl od daňového zvýhodnění sleva na dani nemůže vyjít záporně, tedy lze ji odečíst maximálně do 0,- Kč.^{76 77 78}

Tabulka 7: Slevy na dani a daňové zvýhodnění v období 2006-2007. (Zdroj: Vlastní zpracování)

Slevy na dani dle § 35ba ZDP	Roční částka (v Kč)	Měsíční částka (v Kč)
na poplatníka	7 200	600
na manželku/manžela	4 200	nelze
na manželku/manžela držitele průkazu ZTP/P	8 400	nelze
na poplatníka s částečným invalidním důchodem	1 500	125
na invalidního důchodce	3 000	250
na poplatníka držitele průkazu ZTP/P	9 600	800
na studenta	2 400	200
Slevy na dani dle § 35c ZDP	Roční částka (v Kč)	Měsíční částka (v Kč)
na dítě	6 000	500
na dítě s průkazem ZTP/P	6 000	500

Od tohoto zdaňovacího období tedy v § 15 ZDP zůstává pouze ustanovení týkající se uplatnění ročních nezdanitelných částek základu daně.

1.7.5 Slevy na dani a daňové zvýhodnění roku 2008-2009

Co se týká druhů a podmínek využití slev na dani, tak nedochází v roce 2008 ve srovnání s předchozími léty k zásadním změnám. Co se ale týká jednotlivých slev, dochází v roce 2008 k jejich výraznému zvýšení. Je tomu tak proto, že sazba daně dle § 16 ZDP od 01.01.2008 je jednotná a lineární, a to ve výši 15 %.^{79 80}

⁷⁶ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění k 31.12.2006.

⁷⁷ DOBEŠOVÁ, K. *Snížení daní v roce 2006 – novela zákona o daních z příjmů - Nová sleva na dani a její důležité změny ve zdaňování mezd*, s. 28-30.

⁷⁸ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění k 31.12.2007.

⁷⁹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění k 31.12.2008.

⁸⁰ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění k 31.12.2009.

Tabulka 8: Slevy na dani a daňové zvýhodnění v období 2006-2007. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Slevy na dani dle § 35ba ZDP	Roční částka (v Kč)	Měsíční částka (v Kč)
na poplatníka	24 840	2 070
na manželku/manžela	24 840	nelze
na manželku/manžela držitele průkazu ZTP/P	49 680	nelze
na poplatníka s částečným invalidním důchodem	2 520	210
na invalidního důchodce	5 040	420
na poplatníka držitele průkazu ZTP/P	16 140	1 345
na studenta	4 020	335
Slevy na dani dle § 35c ZDP	Roční částka (v Kč)	Měsíční částka (v Kč)
na dítě	10 680	890
na dítě s průkazem ZTP/P	21 360	1 780

System uplatňování jednotlivých slev na dani a daňových zvýhodnění zůstává nezměněný. Mění se ale jednotlivé částky, které si lze uplatnit.

U daňového zvýhodnění dochází ve změně oproti roku 2007 v § 35c odst. 4, kde poplatník si může maximálně uplatnit zvýhodnění ve výši 52 200,- Kč (tj. 4 350,- Kč měsíčně) oproti 30 000,- Kč (tj. 2 500,- Kč měsíčně) za zdaňovací období. U minimální výše k žádné změně nedošlo.⁸¹

Oproti roku 2007 došlo k rapidnímu nárůstu částek na slevách na dani a daňových zvýhodnění díky zákonu č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, kdy došlo ke změně jednotné lineární sazby daně 15% pro všechny poplatníky s lišící se výši příjmů.

1.7.6 Slevy na dani a daňové zvýhodnění roku 2010-2014

V roce 2010 došlo k navýšení daňového zvýhodnění na dítě v § 35c odst. 1 ZDP z 10 680,- Kč za rok (tj. 890 Kč měsíčně) na 11 604,- Kč za rok (tj. 967 Kč měsíčně). Ostatní skutečnosti týkající se uplatnění daňového zvýhodnění, minimální a maximální výše, aj. zůstaly beze změn.⁸²

⁸¹ § 35c odst. 4 zákona č. 589/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění k 31.12.2008.

⁸² § 35c odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění k 31.12.2010.

V roce 2011 došlo ke změně ve výši slevy na poplatníka, kde v předchozím roce byla výše slevy 24 840,- Kč (tj. 2 070,- Kč měsíčně), v roce 2011 dle § 35ba odst. 1 písm. a) ZDP je 23 640,- Kč (tj. 1 970,- Kč měsíčně).⁸³

V roce 2012 se výše slevy na poplatníka opět změnila a to na výši, jaká byla v roce 2010, tj. 24 840,- Kč ročně (tj. 2 070,- Kč měsíčně). U ostatních slev na dani ke změně nedochází. V daném roce došlo ještě ke změně týkající se výše daňového zvýhodnění na dítě, kde se v § 35c odst. 1 navyšuje roční výše daňového zvýhodnění na 13 404,- Kč (tj. 1 117,- Kč měsíčně). Zároveň v odst. 3 dochází k navýšení maximální výše daňového zvýhodnění na dítě z 52 200,- Kč (tj. 4 350,- Kč měsíčně) na 60 300,- Kč za rok (tj. 5 025,- Kč měsíčně).⁸⁴

V roce 2013 došlo ke změně u slevy na poplatníka. Pro zdaňovací období 2013 až 2015 na základě doplnění zákona č. 500/2012 Sb., který sděluje, že „*daň se nesnižuje u poplatníka, který k 1. lednu zdaňovacího období pobírá starobní důchod z důchodového pojištění nebo ze zahraničního povinného pojištění stejného druhu*“. To znamená, že poplatník, který k 01.01.2013 pobíral starobní důchod, si nemůže uplatnit slevu na poplatníka. Zákonodárce však dané omezení bodem 8 článku II. zákonného opatření č. 344/2013 Sb. Pro zdaňovací období 2013 až 2015 zavedl zrušení ustanovení v §4 odst. 3 ZDP, který nařizuje, že starobní důchodce má osvobozený pravidelně vyplácený důchod a penzi, pokud příjem z příjmů z § 6 a součtu dílčích základů daně §7 a 9 ZDP u poplatníka nepřesáhne částku 840 000,- Kč.⁸⁵

Dne 30. července 2014 vyhlásil Ústavní soud nález sp. zn. Pl. ÚS 31/13, ve kterém ruší vyhlášení svého nálezu ve Sbírce zákonů, která neumožňovala uplatnit základní slevu ve výši 24 840,- Kč starobním důchodcům. Zároveň však zákonodárci nezrušili zákonné opatření č. 344/2013 Sb., tudíž pro zdaňovací období 2013-2015 mají starobní důchodci nárok jak na slevu na dani, tak se na ně nevztahuje ani osvobození do výše 840 000,- Kč.⁸⁶

V roce 2014 dochází pouze ke změně terminologie v důsledku přijetí zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Nově bylo do § 35ba přidáno písm. d) sleva za umístění dítěte (viz. kapitola 1.3.10).

⁸³ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění k 31.12.2011.

⁸⁴ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění k 31.12.2012.

⁸⁵ PELECH, P. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2014*, s. 58-59.

⁸⁶ MFČR. *Nález Ústavního soudu ke slevě na dani pro starobní důchodce* [online].

Tabulka 9: Slevy na dani a daňové zvýhodnění roku 2010-2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Slevy na dani dle § 35ba ZDP	Roční částka (v Kč)	Měsíční částka (v Kč)
na poplatníka	24 840	2 070
na manželku/manžela	24 840	nelze
na manželku/manžela držitele průkazu ZTP/P	49 680	nelze
na poplatníka s částečným invalidním důchodem	2 520	210
na invalidního důchodce	5 040	420
na poplatníka držitele průkazu ZTP/P	16 140	1 345
na studenta	4 020	335
za umístění dítěte	8 500	nelze
Slevy na dani dle § 35c ZDP	Roční částka (v Kč)	Měsíční částka (v Kč)
na dítě	13 404	1 117
na dítě s průkazem ZTP/P	26 808	2 234

1.8 Vývoj sociálního a zdravotního pojištění

Zaměstnavatel je stejně jako zaměstnanec poplatníkem pojistného na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti. Účelem odvodů sociálního a zdravotního pojištění ze mzdy poplatníka je zabezpečení poplatníka v době, kdy poplatník není ekonomicky aktivní, tzn., že po splnění stanovených podmínek respektive věku je mu umožněno čerpat finanční prostředky nebo služby. Sazba sociálního pojištění, která je odečítána z hrubého příjmu poplatníka, se v období od roku 2003 po současnost změnila následovně:

Tabulka 10: Vývoj sociálního pojištění v období 2003-2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Platnost		Předpis	SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ (v %)				
Od	do		osoba	firma	celkem		
01.01.2003	31.12.2008	160/95	8	26	34		
01.01.2009	31.12.2010	305/08	6,5	25	31,5		
01.01.2011	nyní	347/10	6,5*	25	26*	31,5	32,5*

*Pokud je zaměstnanec účasten důchodového spoření (II. pilíř)

Novelou č. 305/2008 Sb. dochází ke snížení sazby sociálního pojištění od 01.01.2009 u zaměstnavatele z 26% na 25% (2,3% na nemocenské pojištění, 21,5% na důchodové pojištění a 1,2% na státní politiku zaměstnanosti). U zaměstnance byla sazba snížena z 8% na 6,5%, z čehož si zaměstnanec hradí celou procentuální výši na důchodové pojištění.

V roce 2011 dochází k navýšení procentní sazby z důvodu zavedení důchodových pilířů. Pokud je zaměstnanec účastník 2. pilíře, sazba za zaměstnavatele na sociální pojištění

se navyšuje z 25% na 26% (tj. 21,5% na důchodové pojištění, 3,3% na nemocenské pojištění a 1,2% na státní politiku zaměstnanosti), u zaměstnance ke změně nedochází.

Sazba zdravotního pojištění, která je odečítána z hrubého příjmu poplatníka, se v období od roku 2003 po současnost neodchýlila, tudíž nedošlo ke změně procentuální sazby.

Tabulka 11: Vývoj zdravotního pojištění v období 2003-2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Rok	Výše sazby placené zaměstnancem
2003-2014	4,50%

1.8.1 Vyměřovací základ pro pojistné

Změnou od r. 2008 není pouze změna vyměřovacích základů, ale i definice zúčtovaného příjmu dle § 5 odst. 1 zákona o pojistném na sociální zabezpečení (obdobné je i znění pro zdravotní pojištění).

Maximální vyměřovací základ

Zákon o stabilizaci veřejných rozpočtů zavádí od 01.01.2008 tzv. maximální vyměřovací základ („MVZ“) pro pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění. V situaci, kdy zaměstnanec dosáhne tohoto maximálního vyměřovacího základu, již jeho základ daně se nebude upravovat o pojistné. Pokud zaměstnanec dosáhne MVZ u jednoho zaměstnavatele v průběhu roku, zaměstnanec i zaměstnavatel zastaví úhrady na pojistném do konce kalendářního roku. Přestane se tak uplatňovat i princip SHM. V případě, když zaměstnanec pracuje u více zaměstnavatelů současně, pak každý zaměstnavatel posuzuje MVZ pouze z příjmů zúčtovaných jím samotným.⁸⁷

Na základě zákona č. 500/2012 Sb. se MVZ pro účely zdravotního pojištění nepoužije v letech 2013 až 2015. Dané zrušení podstatně ovlivní v letech 2013 až 2015 výši příjmů i nákladů zaměstnavatele.

⁸⁷ BĚHOUNEK, P. *Daňová reforma. Změny týkající se závislé činnosti*, [online].

2 PRAKTICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE

Cílem praktické části této bakalářské práce je zobrazení změn právní úpravy v letech 2003, 2007, 2008 a 2014 na modelových příkladech, stanovení nejmenšího a největšího procentuálního zdanění na základě poměrových ukazatelů a následně potvrzení nebo vyvrácení výsledků zjištěných v prvních dvou částech na základě informací zjištěných u tří zaměstnavatelů, kteří v daných letech zaměstnávali zaměstnance.

Nejprve je třeba si uvědomit, že změny v důsledku novelizace ZDP mají na poplatníky různé dopady. Z tohoto důvodu bude první část praktické části bakalářské práce založena na třech fiktivních poplatnících. V úvahu není brána dovolená, nemoc, náhrady či jiné skutečnosti. Aby bylo možné porovnat daňovou zátěž jednotlivých poplatníků, bude se vycházet z totožných podmínek. Předpokládá se, že poplatníci žijí ve společné domácnosti se dvěma dětmi a s manželem respektive manželkou, a jeden z nich dosahuje pravidelné měsíční mzdy 20 000,- Kč.

2.1 Právní úprava aplikována na modelových příkladech

Na modelových příkladech budou znázorněny dvě varianty:

- Poplatník si neuplatní daňové zvýhodnění na děti
- Poplatník si uplatní daňové zvýhodnění na děti

Na základě zjištěných výsledků bude možné porovnat výslednou daňovou povinnost fiktivních poplatníků v závislosti na velikosti dosahovaných ročních příjmů. Pro lepší znázornění zjištěné daňové povinnosti a čisté mzdy jsou tyto výsledky znázorněné též graficky. V další části práce bude následná daňová povinnost vyčíslena za pomoci poměrových ukazatelů.

2.1.1 Daňový poplatník s nízkou mzdou

Fiktivní poplatník paní Lenka Nováková, matka dvou dětí. V průběhu let dosahovala příjmu pouze ze závislé činnosti, její pravidelná měsíční hrubá mzda činí 10 000,- Kč, tj. 120 000,- Kč ročně. Manžel v průběhu zdaňovacích období nepobíral daňové zvýhodnění na děti, písemně doloženo.

Tabulka 12: Zdanění poplatníka s nízkým příjmem při neuplatnění daňového zvýhodnění v letech 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Text	Rok			
	2003	2007	2008	2014
Roční hrubá mzda	120 000	120 000	120 000	120 000
ZP placené zaměstnancem	5 400	5 400	5 400	5 400
ZP placené zaměstnavatelem	10 800	10 800	10 800	10 800
SP placené zaměstnancem	9 600	9 600	9 600	7 800
SP placené zaměstnavatelem	31 200	31 200	31 200	30 000
Nezdanitelná položka ZD-na poplatníka	38 040	-	-	-
Základ daně	66 960	105 000	162 000	160 800
Zaokrouhlení ZD	66 900	105 000	162 000	160 800
Daň z příjmu před slevami	10 035	12 600	24 300	24 120
Sleva na poplatníka	-	7 200	24 840	24 840
Výsledná daň (+) / Daňový bonus (-)	10 035	5 400	0	0
Čistá mzda	94 965	99 600	105 000	106 800

Tabulka 13: Zdanění poplatníka s nízkým příjmem při uplatnění daňového zvýhodnění na dvě děti v letech 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Text	Rok			
	2003	2007	2008	2014
Roční hrubá mzda	120 000	120 000	120 000	120 000
ZP placené zaměstnancem	5 400	5 400	5 400	5 400
ZP placené zaměstnavatelem	10 800	10 800	10 800	10 800
SP placené zaměstnancem	9 600	9 600	9 600	7 800
SP placené zaměstnavatelem	31 200	31 200	31 200	30 000
Nezdanitelná položka ZD-na poplatníka	38 040	-	-	-
Nezdanitelná položka ZD-na 2 děti	47 040	-	-	-
Základ daně	19 920	105 000	162 000	160 800
Zaokrouhlení ZD	19 900	105 000	162 000	160 800
Daň z příjmu před slevami	2 985	12 600	24 300	24 120
Sleva na poplatníka	-	7 200	24 840	24 840
Daňové zvýhodnění na 2 děti	-	12 000	21 360	26 808
Výsledná daň (+) / Daňový bonus (-)	2 985	-6 600	-21 360	-26 808
Čistá mzda	102 015	111 600	126 360	133 608

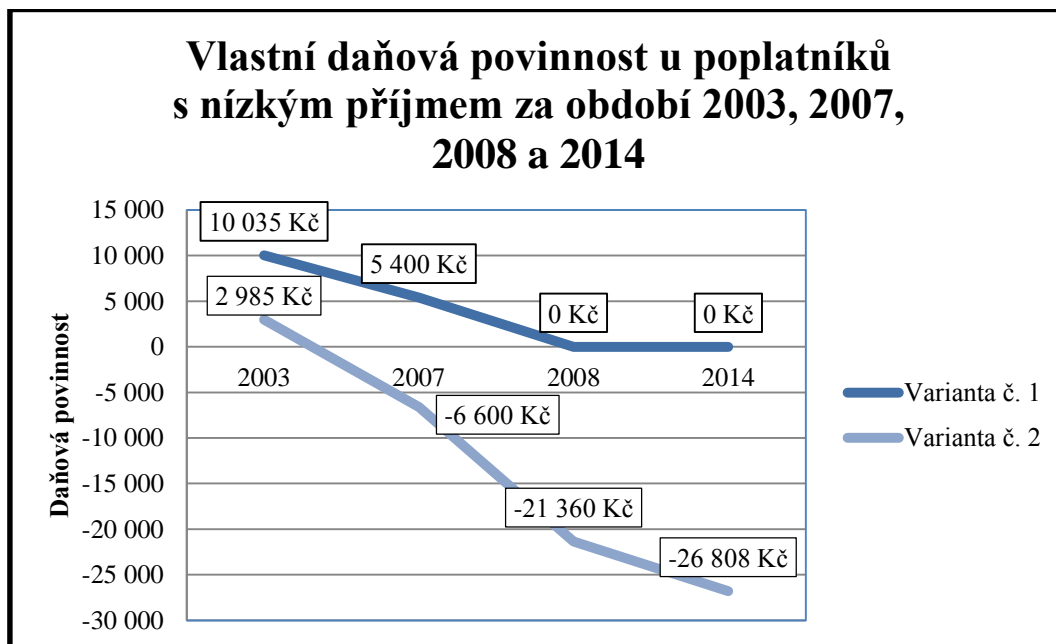
Ve variantě č. 1 v roce 2003 byla DZČ zdaňována progresivní sazbou daně (viz. kapitola 1.6.1). Fiktivnímu poplatníkovi, který spadá do prvního pásma, budou příjmy zdaněny nejnižší sazbou daně ve výši 15 %. V roce 2007 došlo k novelizaci § 15 a s tím související § 35ba ZDP. V roce 2007 se již sleva na dani neodečítá od hrubé mzdy, nýbrž od vypočtené 12 % daně. Dochází k nárůstu základu daně. I když došlo ke zvýšení sazby daně (viz. kapitola 1.6.2) paní Nováková ušetřila na dani necelých 5.000,- Kč.

V roce 2008 se zavedla tzv. SHM (viz. kapitola 1.6.3), zároveň došlo k navýšení slev na dani (viz. kapitola 1.7.5). Výsledkem změn bylo ušetření na výsledné dani oproti roku 2007 zhruba o 5 400,- Kč, následně vůči roku 2003 10 035,- Kč.

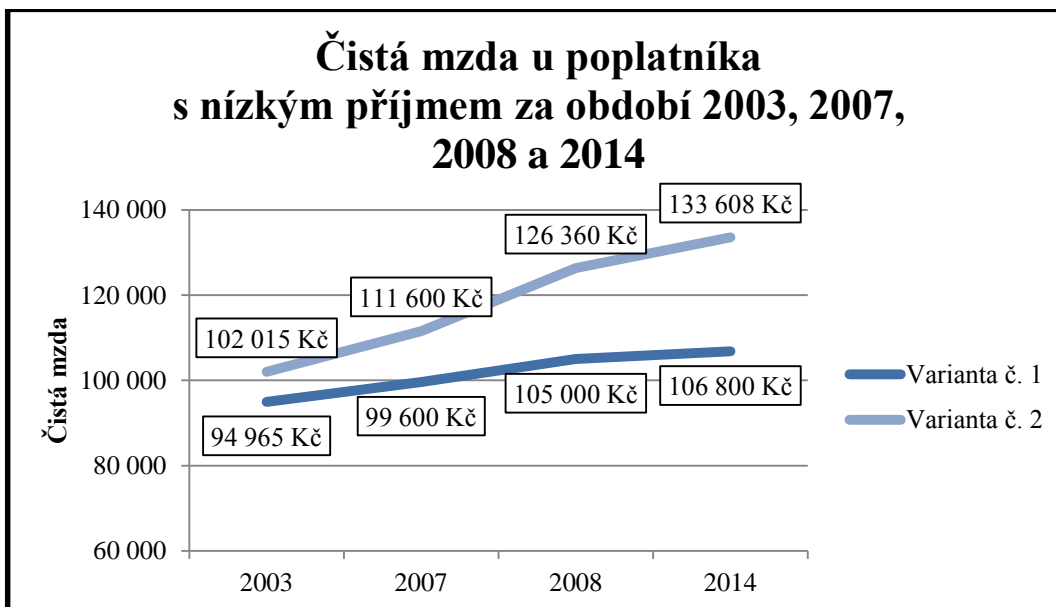
V roce 2014 se pro výpočet daňové povinnosti stále používá SHM. Ve srovnání s rokem 2008 se změnila výše sazby sociálního pojištění hrazené zaměstnavatelem z 26% na 25%, tudíž dochází ke snížení SHM a mzdových nákladů zaměstnavatele.

Ve variantě č. 2, při využití daňového zvýhodnění, je pro paní Novákovou nejvýhodnější zdaňování v roce 2014, kde jí vyšel daňový bonus -26 808,- Kč. Naopak nejvyšší zdanění bylo v roce 2003, jelikož výsledná daňová povinnost vyšla 2 985,- Kč. Hlavním důvodem bylo, že daňové zvýhodnění na děti se neodečítalo od daně před slevami, ale od hrubé mzdy. Pro zaměstnavatele bylo nejvýhodnější zaměstnávat poplatníky s nízkým příjmem v roce 2014, kdy došlo ke snížení sazby SP placené zaměstnavatelem.

Pro přehled vývoje daňové povinnosti a čisté mzdy je možné z grafu 6 a z grafu 7 sledovat tento vývoj.

Graf 6: Vývoj daňové povinnosti u poplatníka s nízkým příjmem za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Graf 7: Vývoj čisté mzdy u poplatníka s nízkým příjmem za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

2.1.2 Daňový poplatník s průměrnou mzdou

Fiktivní poplatník pan Jan Novák, ženatý, otec dvou dětí. Daňové zvýhodnění na dvě děti manželka neuplatňuje. Poplatník je zaměstnán na základě pracovního poměru u jednoho zaměstnavatele na území České republiky.

V průběhu let dosahoval příjmy pouze ze závislé činnosti dle § 6 ZDP. Neměnná hrubá měsíční mzda činí 25 128,- Kč, tj. 301 536,- Kč ročně. Fiktivní poplatník v průběhu let neuplatňoval nezdanitelné části základu daně dle § 15 ZDP.

Tabulka 14: Zdanění poplatníka s průměrnou mzdou při neuplatnění daňového zvýhodnění na 2 děti v letech 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Text	Rok			
	2003	2007	2008	2014
Roční hrubá mzda	301 536	301 536	301 536	301 536
ZP placené zaměstnancem	13 570	13 570	13 572	13 572
ZP placené zaměstnavatelem	27 138	27 138	27 138	27 138
SP placené zaměstnancem	24 123	24 123	24 123	19 608
SP placené zaměstnavatelem	78 400	78 400	78 400	75 384
Nezdanitelná položka ZD-na poplatníka	38 040	-	-	-
Základ daně	225 803	263 843	407 074	404 058
Zaokrouhlení ZD	225 800	263 800	407 000	404 000
Daň z příjmu před slevami	39 700	44 362	61 050	60 600
Sleva na poplatníka	-	7 200	24 840	24 840
Výsledná daň (+) / Daňový bonus (-)	39 700	37 162	36 210	35 760
Čistá mzda	224 143	226 681	227 631	232 596

Tabulka 15: Zdanění poplatníka s průměrnou mzdou při uplatnění daňového zvýhodnění na 2 děti v letech 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Text	Rok			
	2003	2007	2008	2014
Roční hrubá mzda	301 536	301 536	301 536	301 536
ZP placené zaměstnancem	13 572	13 572	13 572	13 572
ZP placené zaměstnavatelem	27 138	27 138	27 138	27 138
SP placené zaměstnancem	24 123	24 123	24 123	19 608
SP placené zaměstnavatelem	78 400	78 400	78 400	75 384
Nezdanitelná položka ZD-na poplatníka	38 040	-	-	-
Nezdanitelná položka ZD-na 2 děti	47 040	-	-	-
Základ daně	178 761	263 841	407 074	404 058
Zaokrouhlení ZD	178 700	263 800	407 000	404 000
Daň z příjmu před slevami	30 280	44 362	61 050	60 600
Sleva na poplatníka	-	7 200	24 840	24 840
Daňové zvýhodnění na 2 děti	-	12 000	21 360	26 808
Výsledná daň (+) / Daňový bonus (-)	30 280	25 162	14 850	8 952
Čistá mzda	233 561	238 679	248 991	259 404

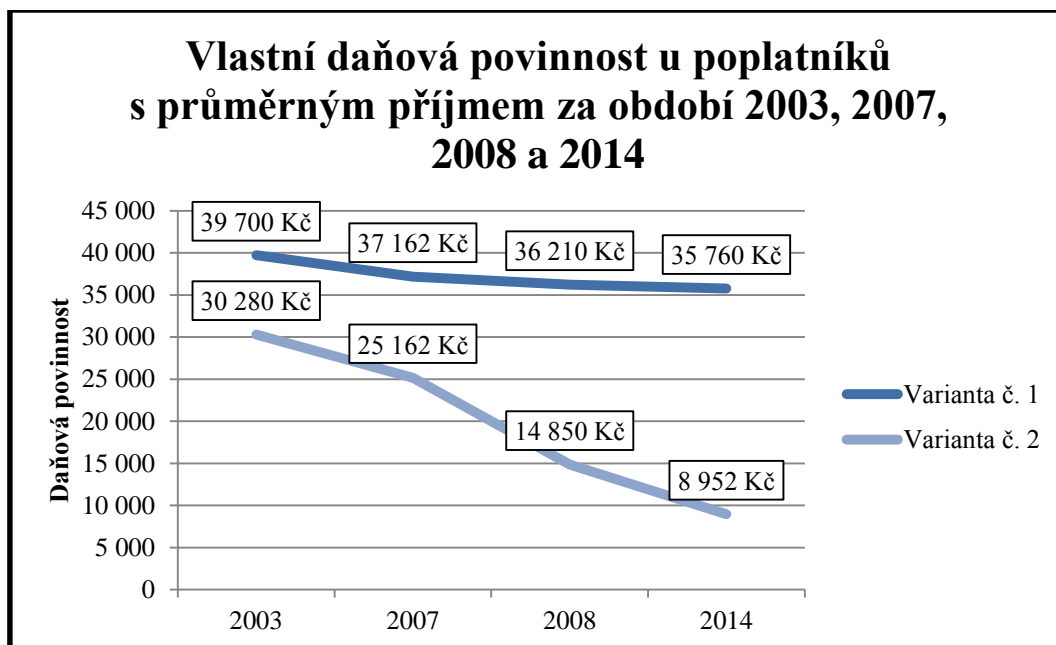
Shrnutí dosažených výsledků

Ve variantě č. 1 v roce 2003 poplatník zdaňuje podle třetího daňového pásma, kde k 25 % rozdílu částek 225 800,- Kč a 218 400,- Kč připočítává 38 220,- Kč. V roce 2007 oproti roku 2003 se změnila výše základu daně, důvodem je novelizace § 35ba (viz. předchozí příklad). V roce 2008 vůči 2007 opět došlo k navýšení základu daně, výsledná daň se snížila zhruba o 900,- Kč. Z toho lze vydedukovat, že změna systému stanovení daně neměla takový dopad pro poplatníky, kteří zdaňovali ve třetím daňovém pásmu. V roce 2014 na rozdíl od roku 2008 dochází opět ke snížení sumy SHM, výsledkem toho je snížená daňová povinnost zhruba o 450,- Kč.

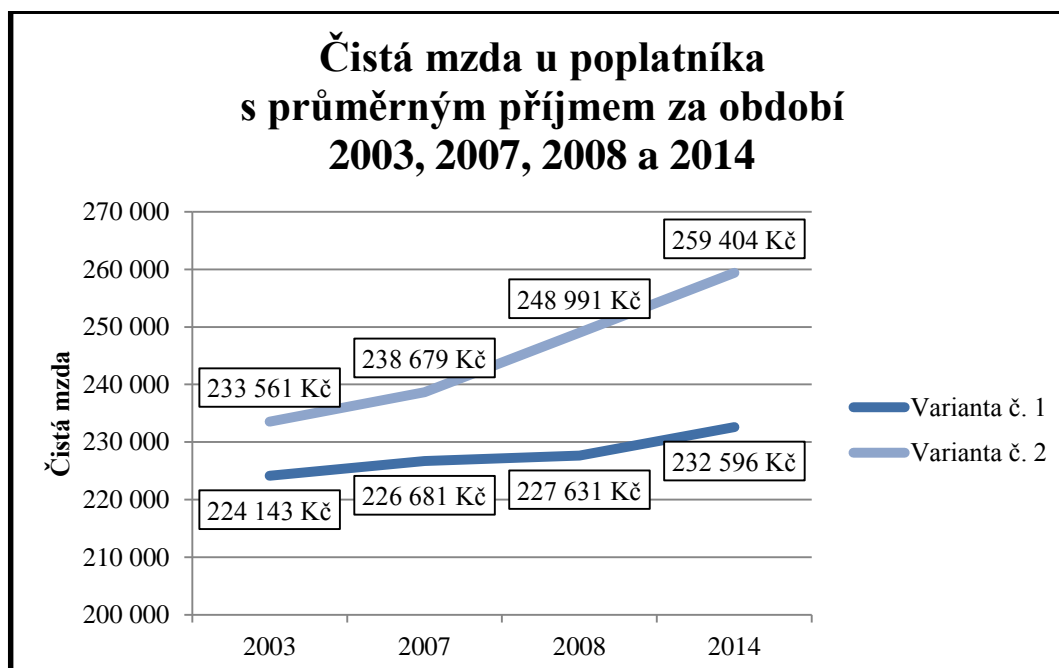
Ve variantě č. 2, se situace vůči variantě č. 1 změnila pouze uplatněním daňového zvýhodnění. V roce 2003 se dle § 15 ZDP nezdanitelné položky odečítají od HM. V roce 2007 oproti roku 2003 se výsledná daň snížila o zhruba 5 000,- Kč. Důvodem je novela §15 ZDP a následně § 35ba a § 35c ZDP. V roce 2008 vůči roku 2007 se navýšily slevy na dani a daňové zvýhodnění, výsledná daň se snížila zhruba o 5 000,-Kč. V roce 2014 opět došlo k navýšení slev na dani a daňového zvýhodnění oproti roku 2008, výsledná daň je nižší zhruba o 6 000,- Kč.

Další změnou v roce 2014 oproti roku 2008 je SP hrazené zaměstnavatelem, kdy došlo ke snížení sazby z 26% na 25%. Daná změna zapříčinila snížení SHM a mírné zvýšení čisté mzdy.

Pro přehled vývoje daňové povinnosti a čisté mzdy je možné z Graf 8 a z Graf 9 sledovat tento vývoj.

Graf 8: Daňová povinnost u poplatníka s průměrným příjmem za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Graf 9: Čistá mzda u poplatníka s průměrným příjmem za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

2.1.3 Daňový poplatník s vysokou mzdou

Fiktivní poplatník Ing. Josef Žlutý, ředitel banky. Ženatý, otec dvou dětí. Zaměstnán pouze u jednoho zaměstnavatele v České republice, měsíční hrubá mzda činí 290 000,- Kč, tj. 3 480 000,- Kč ročně. Jelikož je poplatník plně zaneprázdněný, jiných příjmů nedosahoval. V průběhu let nevyužívá žádné nezdanitelné části základu daně dle § 15 ZDP.

Tabulka 16: Zdanění poplatníka s vysokou mzdou při neuplatnění daňového zvýhodnění v období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Text	Rok			
	2003	2007	2008	2014
Roční hrubá mzda	3 480 000	3 480 000	3 480 000	3 480 000
Základ daně ZP	3 480 000	3 480 000	1 034 880	3 480 000
ZP placené zaměstnancem	156 600	156 600	46 570	156 600
ZP placené zaměstnavatelem	313 200	313 200	93 139	313 200
Základ daně SP	3 480 000	3 480 000	1 034 880	1 245 216
SP placené zaměstnancem	278 400	278 400	82 791	80 940
SP placené zaměstnavatelem	904 800	904 800	269 069	311 304
Nezdanitelná položka ZD-na poplatníka	38 040	-	-	-
Základ daně	3 006 960	3 045 000	3 842 208	4 104 504
Zaokrouhlení ZD	3 006 900	3 045 000	3 842 200	4 104 500
Daň z příjmu	922 644	929 820	576 345	615 690
ZD pro solidární daň	-	-	-	2 234 784
Výše solidární daně (7%)	-	-	-	156 444
Daň z příjmu před slevami	922 644	929 820	576 345	772 134
Sleva na poplatníka	-	7 200	24 840	24 840
Výsledná daň (+) / Daňový bonus (-)	922 644	922 620	551 505	747 294
Čistá mzda	2 122 356	2 122 380	2 799 134	2 495 166

Tabulka 17: Zdanění poplatníka s vysokou mzdou při uplatnění daňového zvýhodnění v období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Text	Rok			
	2003	2007	2008	2014
Roční hrubá mzda	3 480 000	3 480 000	3 480 000	3 480 000
Základ daně ZP	3 480 000	3 480 000	1 034 880	3 480 000
ZP placené zaměstnancem	156 600	156 600	46 570	156 600
ZP placené zaměstnavatelem	313 200	313 200	93 139	313 200
Základ daně SP	3 480 000	3 480 000	1 034 880	1 245 216
SP placené zaměstnancem	278 400	278 400	82 791	80 940
SP placené zaměstnavatelem	904 800	904 800	269 069	311 304
Nezdanitelná položka ZD-na poplatníka	38 040	-	-	-
Nezdanitelná položka ZD-na 2 děti	47 040	-	-	-
Základ daně	2 959 920	3 045 000	3 842 208	4 104 504
Zaokrouhlení ZD	2 959 900	3 045 000	3 842 200	4 104 500
Daň z příjmu	907 604	929 820	576 345	615 690
ZD pro solidární daň	-	-	-	2 234 784
Výše solidární daně (7%)	-	-	-	156 444
Daň z příjmu před slevami	907 604	929 820	576 345	772 134
Sleva na poplatníka	-	7 200	24 840	24 840
Daňové zvýhodnění na 2 děti		12 000	21 360	26 808
Výsledná daň (+) / Daňový bonus (-)	907 604	910 620	530 145	720 486
Čistá mzda	2 137 396	2 134 380	2 820 494	2 521 974

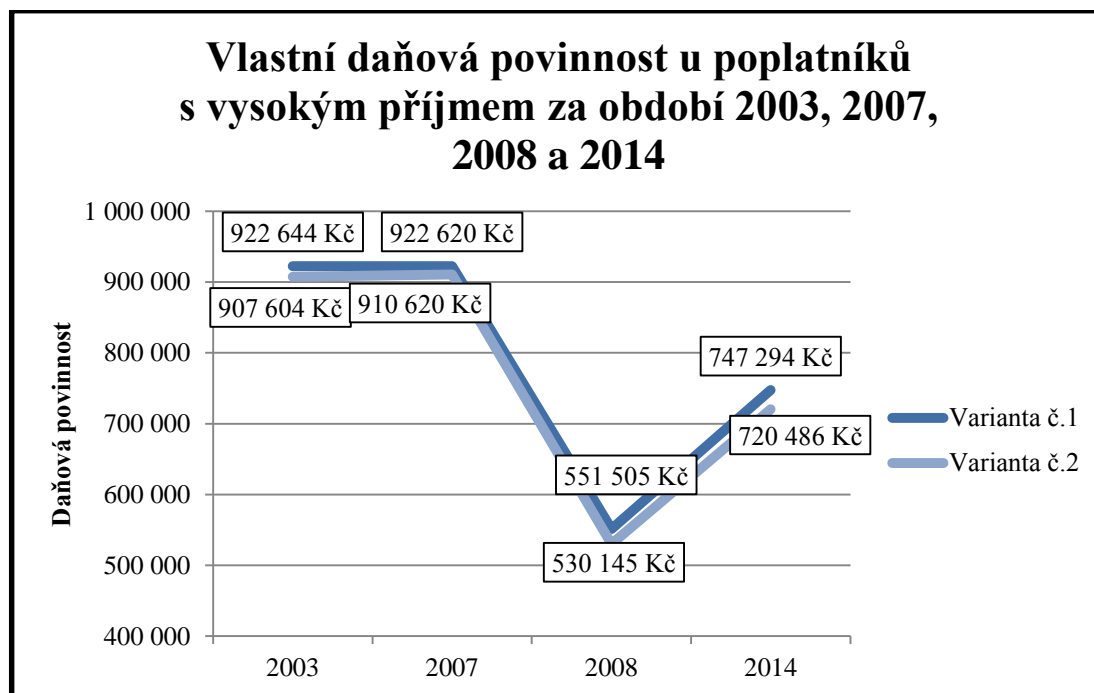
Shrnutí dosažených výsledků

Již na první pohled si lze všimnout, že u výpočtů výsledné daně pana Žlutého došlo v letech 2003, 2007, 2008 a 2014 k velkým rozdílům. Ve variantě č. 1 v roce 2003 a 2007 pan Žlutý patřil do čtvrtého daňového pásma, v roce 2003 se daň stanovila na částku 66 420,- Kč a 25 % z částky převyšující výši 331 200,- Kč, v roce 2007 61 212,- Kč a 25% z částky převyšující výši 331 200,- Kč.

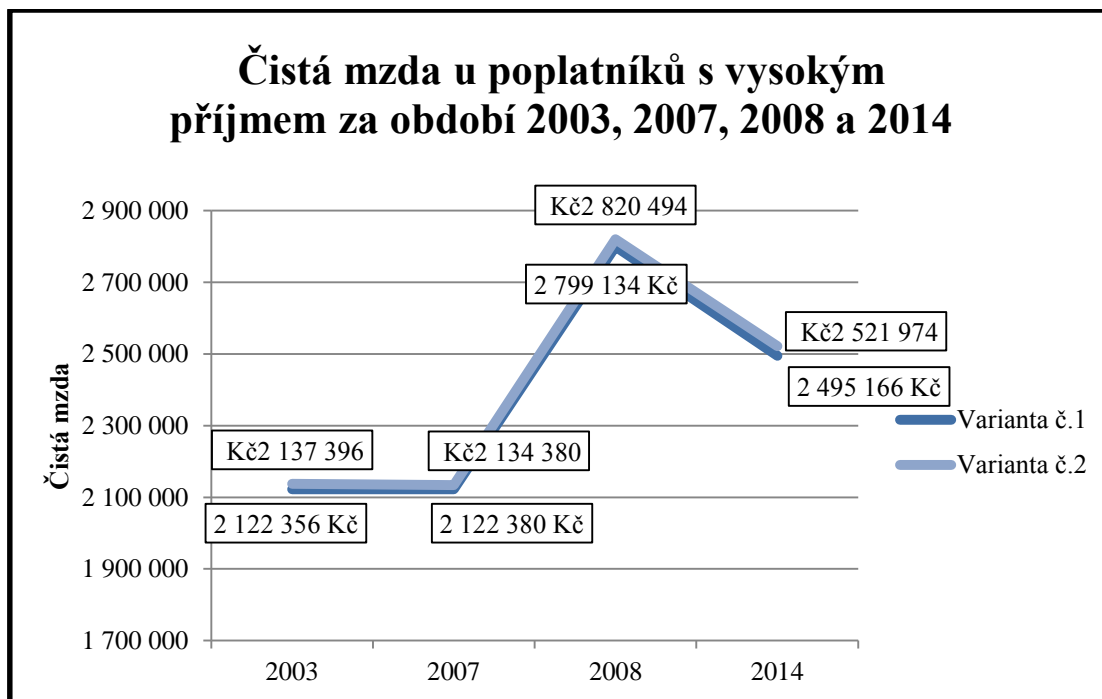
K největšímu rozdílu ve zdanění dochází mezi roky 2007 a 2008, kdy daň z příjmů před slevami je nižší zhruba o 350 000,- Kč. Prvním důvodem je zavedení SHM, která činí 15%. V roce 2014 oproti roku 2008 došlo k navýšení VDP, důvodem je zavedení § 16a ZDP, který udává povinnost poplatníkovi odvádět solidární zvýšení daně (viz. kapitola 1.3.6). Solidární daň byla stanovena jako 7 % výše z hrubé mzdy a 48násobku průměrné mzdy. V daném případě je to rozdíl částek 3 480 000,- Kč a 1 245 216,- Kč, tj. 2 234 784,- Kč.

Dále došlo ke změnám zdaňování SP a ZP hrazené zaměstnavatelem a zaměstnancem. Od roku 2008 byl zákonem stanoven maximální vyměřovací základ (viz. kapitola. 1.8.1), pokud poplatník tuto výši v daném roce přesáhl, po zbytek zdaňovacího období již nehradí zaměstnanec ani zaměstnavatel SP a ZP. V praxi to znamená, že sociální a zdravotní pojištění se nepočítá z hrubé mzdy, ale z vyměřovacího základu. V roce 2003 a 2007 nebyly stanoveny maximální vyměřovací základy, což je druhým důvodem vysoké daňové povinnosti v roce 2003 a 2007. Od roku 2008 byl zaveden maximální vyměřovací základ, který pro SP a ZP činí 1 034 880,- Kč, tj. 48 násobek průměrné mzdy. V roce 2014 je maximální vyměřovací základ stanoven u SP na částku 1 245 216,- Kč, u ZP byl maximální vyměřovací základ zrušen, tudíž ZP se hradí z hrubé mzdy ve výši 9% a 4,5%.

Pro přehled vývoje daňové povinnosti a čisté mzdy je možné z Graf 10 a z Graf 11 sledovat tento vývoj.

Graf 10: Daňová povinnost u poplatníka s vysokým příjmem za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Graf 11: Čistá mzda u poplatníka s vysokým příjmem za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

2.2 Poměrové ukazatele

Ve druhé části této práce ve stanovených letech se porovná u každého fiktivního poplatníka zvláště výše míry zdanění za pomoci níže uvedených poměrových ukazatelů, které by měly následně potvrdit výsledek dosažený z části první.

Poměrový ukazatel č. 1 (dále „PU č. 1“):

$$\% \text{ výše zdanění} = \frac{VDP}{HM} * 100$$

DP = Daňová povinnost

HM = Hrubá mzda

Poměrový ukazatel č. 2 (dále „PU č. 2“):

$$\% \text{ výše zdanění} = \frac{VDP + SP + ZP}{HM} * 100$$

DP = Daňová povinnost

SP = Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem

ZP = Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem

HM = Hrubá mzda

Poměrový ukazatel č. 3 (dále „PU č. 3“)

$$\% \text{ výše zdanění mzdy} = \frac{\text{čistá mzda}}{\text{hrubá mzda}} * 100$$

Poměrový ukazatel č. 4 (dále „PU č. 4“)

$$\% \text{ změna daňové povinnosti} = \frac{ZD \text{ v stanoveném období}}{ZD \text{ v předcházejícím stanoveném období}}$$

ZD = Základ daně

2.2.1 Poměrový ukazatel pro poplatníka s nízkou mzdou

U fiktivního poplatníka Lenky Novákové budeme vycházet z příjmů uvedených v kapitole č. 2.1.1.

Z pohledu zaměstnance je u varianty č. 1 výše míry zdanění následující:

Tabulka 18: Procentuální zdanění u poplatníka s nízkým příjmem za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Poměrový ukazatel	PU č. 1	Meziroční změna	PU č. 2	Meziroční změna
2003	8,36 %		20,86 %	
2007	4,50 %	-3,86 %	17,00 %	-3,86 %
2008	0,00 %	-4,50 %	12,50 %	-4,50 %
2014	0,00 %	0,00 %	11,00 %	-1,50 %

Z pohledu zaměstnance je u varianty č. 2 výše míry zdanění následující:

Tabulka 19: Procentuální zdanění u poplatníka s nízkým příjmem při využití daňového zvýhodnění za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

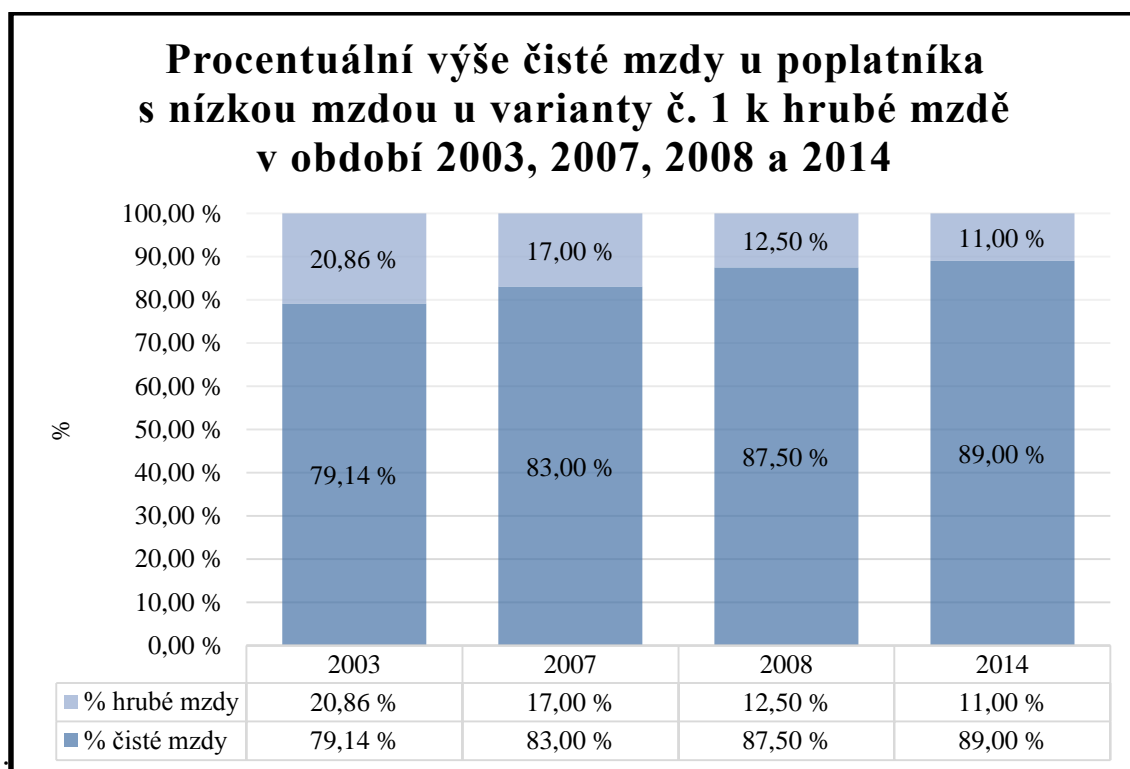
Poměrový ukazatel	PU č. 1	Meziroční změna	PU č. 2	Meziroční změna
2003	2,49 %		14,99 %	
2007	-5,50 %	-7,99 %	7,00 %	-7,99 %
2008	-17,80 %	-12,30 %	-5,30 %	-12,30 %
2014	-22,34 %	-4,54 %	-11,34 %	-6,04 %

Z tabulky č. 18 bylo zjištěno, že i když výše sazby v roce 2003 byla nejnižší, došlo k největšímu zdanění, a to 8,36 % z HM. Tento vývoj je sestupný. V roce 2007 výše zdanění 4,50 %, v roce 2008 a 2014 procentuální výše zdanění byla 0 %. Příčinou nižšího procentuálního zdanění je odečtení ZP, SP a slev na dani z hrubé mzdy.

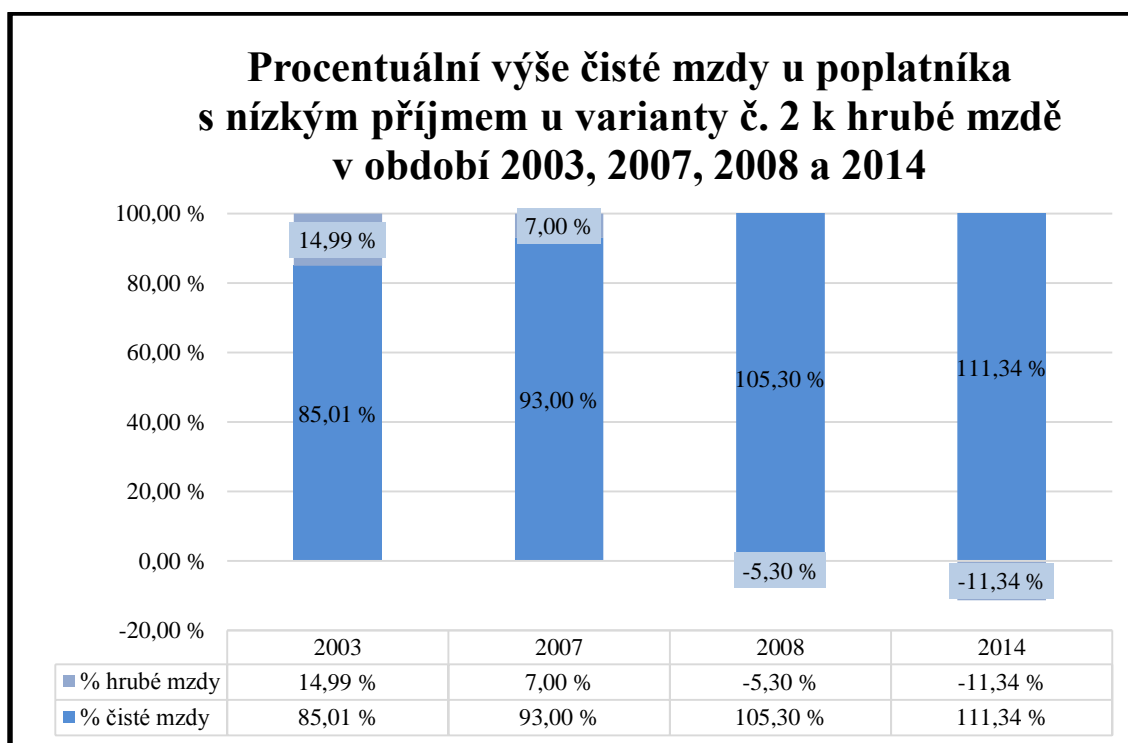
Ve variantě č. 2 hodnota zdanění v roce 2003 činí 2,49%, v roce 2007 -5,50%, v roce 2008 -17,80% a v roce 2014 -22,34%. Důvodem postupně se snižujících respektive záporných hodnot je fakt využití daňového zvýhodnění na děti, kde poplatníkům s nižšími příjmy vznikají daňové bonusy.

Při použití druhého poměrového ukazatele bylo nejvýhodnější zdanění u poplatníka v roce 2014, procentuální sazba je 11,00%. Naopak největší zdanění z pohledu zaměstnance bylo v roce 2003, a to 20,86%.

Poměrovým ukazatelem číslo 3 je procentuální výše zdanění u varianty č. 1 a č. 2 následující:

Graf 12: Procentuální výše čisté mzdy u poplatníka s nízkým příjmem u varianty č. 1 k hrubé mzdě.
(Zdroj: Vlastní zpracování).

Graf 13: Procentuální výše čisté mzdy u poplatníka s nízkým příjmem u varianty č. 2 k hrubé mzdě. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Čtvrtým poměrovým ukazatelem je procentuální změna výše daňové povinnosti bez využití slev na dani a nezdanitelných částí základu daně vůči předcházejícímu zdaňovacímu období.

Tabulka 20: Procentuální změna výše daňové povinnosti oproti předcházejícímu roku u poplatníka s nízkou mzdou. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Ukazatele	2003	2007	2008	2014
Základ daně	105 000	105 000	162 000	160 800
Zaokrouhlení	105 000	105 000	162 000	160 800
Daň	15 750	12 600	24 300	24 120
% změna výše daně	0,00 %	-0,20 %	0,93 %	-0,01 %

Z tabulky je patrné, že v roce 2008 oproti roku 2007 došlo k navýšení DP a to o 93 %. Důvodem tohoto nepříznivého vývoje pro poplatníka bylo zavedení SHM. V případě, kdy poplatník nepodepsal Prohlášení, neměl nárok na uplatnění měsíčních slev. Tudíž došlo ke snížení čisté mzdy. V roce 2007 vůči roku 2003 došlo ke snížení DP o 20 %. Důvodem je snížení sazby daně z 15 % na 12 %.

2.2.2 Poměrový ukazatel pro poplatníka s průměrnou mzdou

U fiktivního poplatníka pana Nováka se vychází z údajů uvedených v kapitole č. 2.1.2.

Z pohledu zaměstnance je u varianty č. 1 výše míry zdanění následující:

Tabulka 21: Procentuální zdanění u poplatníka s průměrným příjmem u varianty č. 1 za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Poměrový ukazatel	PU č. 1	Meziroční změna	PU č. 2	Meziroční změna
2003	13,17 %		25,67 %	
2007	12,32 %	-0,84 %	24,82 %	-0,84 %
2008	12,01 %	-0,32 %	24,51 %	-0,32 %
2014	11,86 %	-0,15 %	22,86 %	-1,65 %

Z pohledu zaměstnance je u varianty č. 2 výše míry zdanění následující:

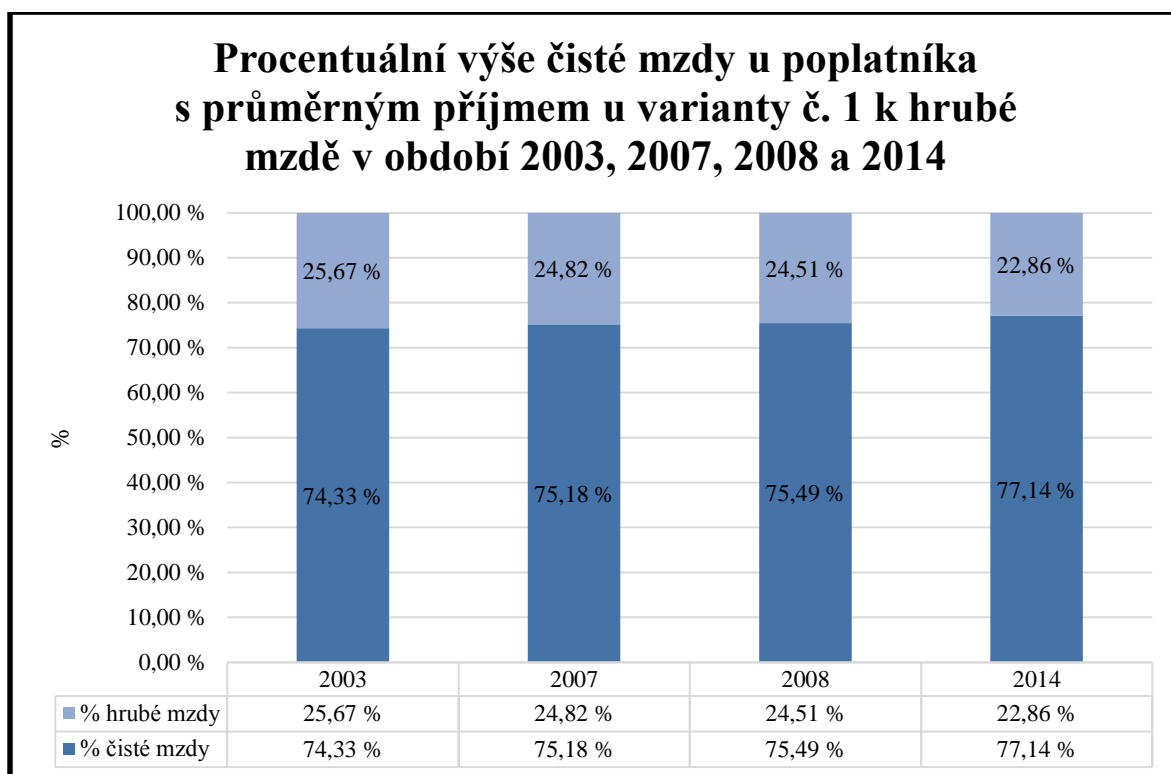
Tabulka 22: Procentuální zdanění u poplatníka s průměrným příjmem při využití daňového zvýhodnění za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Poměrový ukazatel	PU č. 1	Meziroční změna	PU č. 2	Meziroční změna
2003	10,04 %	-	22,54 %	-
2007	8,34 %	-1,70 %	20,85 %	-1,70 %
2008	4,92 %	-3,42 %	17,43 %	-3,42 %
2014	2,97 %	-1,96 %	13,97 %	-3,45 %

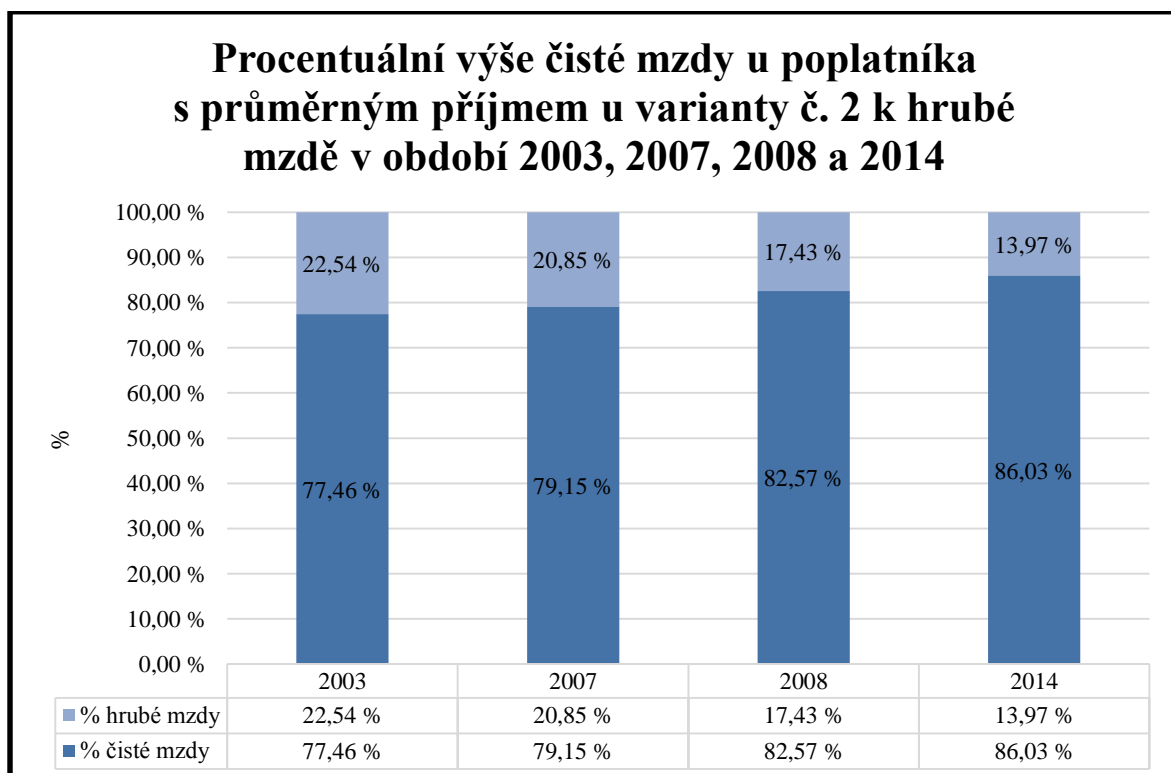
Ve variantě č. 1 výsledek zdanění potvrzuje, že pro poplatníky dosahující průměrné příjmy není až tak podstatné, jakým způsobem je jejich mzda zdaňována. Nejmenší zdanění bylo v roce 2014, a to 11,86%. K největšímu zdanění došlo v roce 2003, a to 13,17%. U druhého poměrového ukazatele jsou výsledky taktéž skoro nezměněné, k největšímu a nejmenšímu zdanění došlo opět ve stejných letech jako ve variantě č. 1.

Ve variantě č. 2 jsou rozdíly podstatně větší, důsledkem je rostoucí daňové zvýhodnění na děti. K nejmenšímu zdanění došlo v roce 2014, a to 2,97%. K největšímu v roce 2003, a to 10,04%.

Procentuální výše čisté mzdy k hrubé mzdě vychází níže z grafu č. 14 a č. 15.

Graf 14: Procentuální míra zdanění čisté mzdy u poplatníka s průměrným příjmem k hrubé mzdě u varianty č. 1 za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Graf 15: Procentuální míra zdanění čisté mzdy u poplatníka s průměrným příjmem u varianty č. 2 k hrubé mzdě za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Čtvrtým poměrovým ukazatelem je procentuální změna výše daňové povinnosti bez využití slev na dani a nezdanitelných částí základu daně vůči předcházejícímu zdaňovacímu období.

Tabulka 23: Procentuální změna výše daňové povinnosti oproti předcházejícímu roku u poplatníka s průměrnou mzdou. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Ukazatele	2003	2007	2008	2014
Základ daně	263 841	263 841	407 074	404 058
Zaokrouhlení	263 800	263 800	407 000	404 000
Daň	49 570	44 362	61 050	60 600
% změna výše DP	0,00 %	-0,11 %	0,38 %	-0,01 %

Z výpočtů uvedených v tabulce je patrné, že v roce 2008 oproti roku 2007 se daňová povinnost zvýšila, a to o 38 %. Důvodem bylo zavedení SHM. Rok 2007 oproti roku 2003 byl pro poplatníka přínosný, jelikož se daň snížila o 11%. Důvodem bylo snížení sazby daně z 15 % na 12 %.

2.2.3 Poměrové ukazatele poplatníka s vysokou mzdou

U fiktivního poplatníka pana Žlutého se vychází z údajů uvedených v kapitole č. 2.1.3.

Z pohledu zaměstnance je u varianty č. 1 výše míry zdanění následující:

Tabulka 24: Procentuální míra zdanění příjmů varianty č. 1 u poplatníka s vysokou mzdou. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Poměrový ukazatel	PU č. 1	Meziroční změna	PU č. 2	Meziroční změna
2003	26,51 %		39,01 %	
2007	26,51 %	0,00 %	39,01 %	0,00 %
2008	15,85 %	-10,66 %	19,57 %	-19,45 %
2014	21,47 %	5,63 %	28,30 %	8,73 %

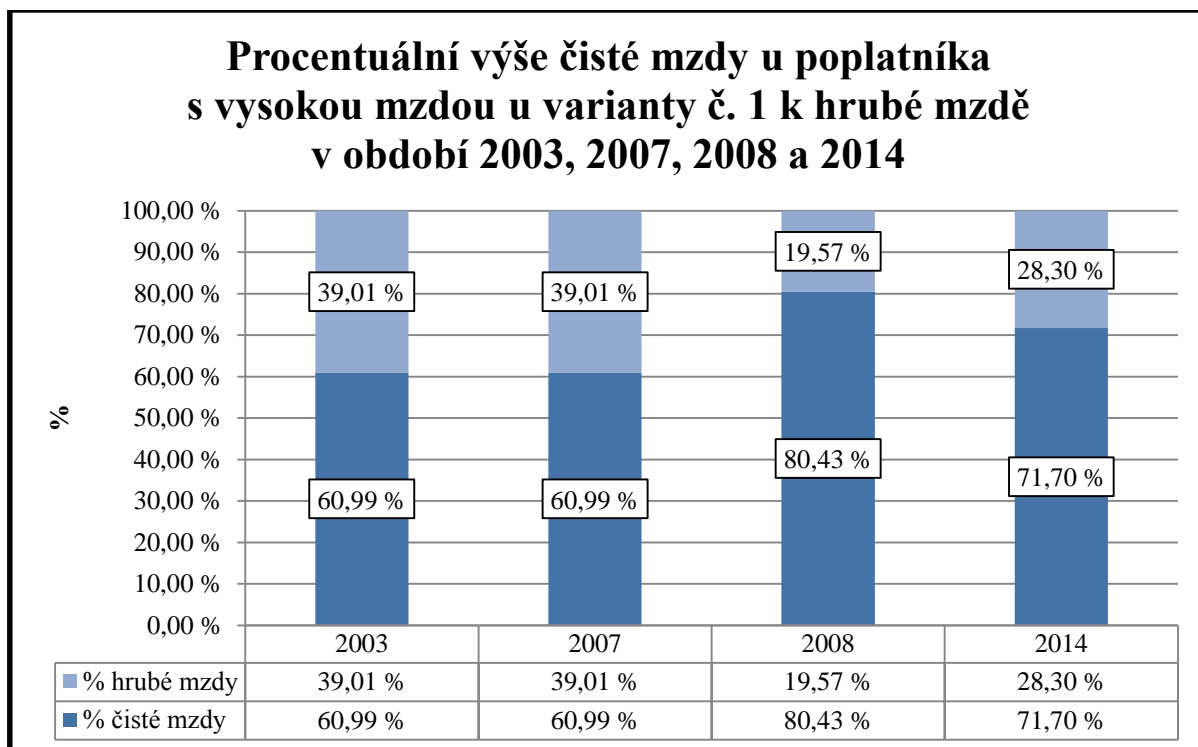
Z pohledu zaměstnance je u varianty č. 2 výše míry zdanění následující:

Tabulka 25: Procentuální míra zdanění příjmů varianty č. 2 u poplatníka s vysokou mzdou. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Poměrový ukazatel	PU č. 1	Meziroční změna	PU č. 2	Meziroční změna
2003	26,08 %		38,58 %	
2007	26,17 %	0,09 %	38,67 %	0,09 %
2008	15,23 %	-10,93 %	18,95 %	-19,72 %
2014	20,70 %	5,47 %	27,53 %	8,58 %

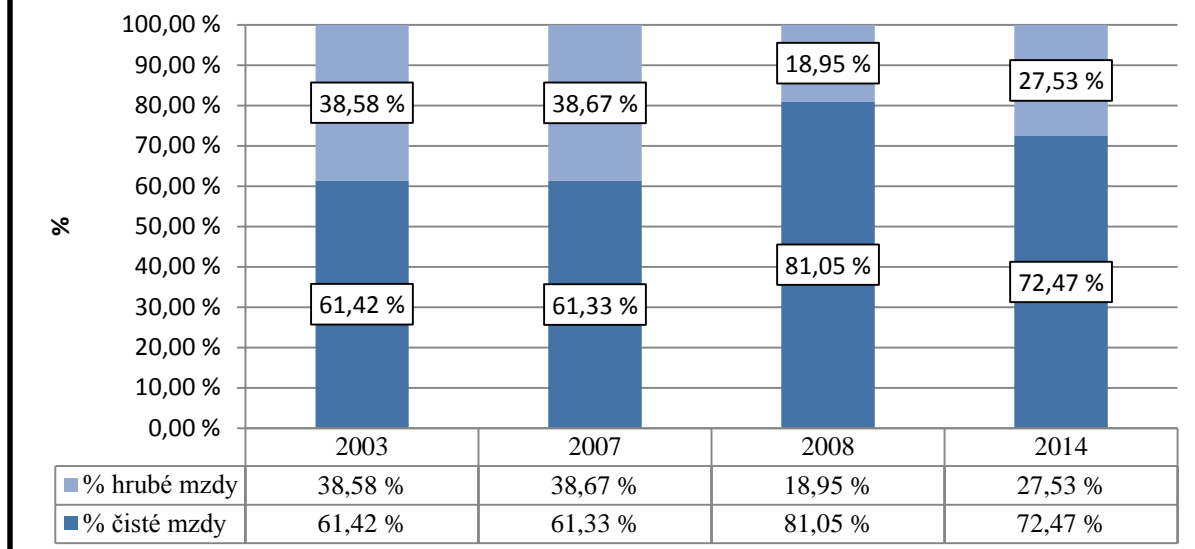
Z výsledků varianty č. 1 je patrné, že nejvýhodnější rok pro poplatníky s vysokými příjmy byl rok 2008. Důvodem je stanovení MVZ u ZP a SP, lineární sazby daně 15% a zvýšení

odečitatelných slev na dani v § 35ba ZDP a §35c ZDP oproti roku 2007. K největšímu zdanění došlo v roce 2007, kdy byla stanovena progresivní sazba daně. Rozdíly mezi variantou č. 1 a variantou č. 2 jsou nepatrné, důvodem rozdílů je pouze využití daňového zvýhodnění u poplatníka ve variantě č. 2. Procentuální zdanění čisté mzdy k hrubé mzdě je patrné z grafu č. 16 pro variantu č. 1 a z grafu č. 17 pro variantu č. 2.

Graf 16: Procentuální výše čisté mzdy u poplatníka s vysokou mzdou u varianty č. 1 k hrubé mzdě v období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Procentuální výše čisté mzdy u poplatníka s vysokou mzdou u varianty č. 2 k hrubé mzdě v období 2003, 2007, 2008 a 2014

Graf 17: Procentuální výše čisté mzdy u poplatníka s vysokou mzdou u varianty č. 2 k hrubé mzdě v období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Čtvrtým poměrovým ukazatelem je procentuální změna výše daňové povinnosti bez využití slev na dani a nezdanitelných částí základu daně vůči předcházejícímu zdaňovacímu období.

Tabulka 26: Procentuální změna výše daňové povinnosti oproti předcházejícímu roku u poplatníka s vysokou mzdou. (Zdroj: Vlastní zpracování).

Ukazatele	2003	2007	2008	2014
Základ daně	3 045 000	3 045 000	3 842 208	4 104 504
Zaokrouhlení	3 045 000	3 045 000	3 842 200	4 104 500
Daň	934 836	929 628	576 330	772 134
% změna výše DP	0,00 %	-0,01 %	-0,38 %	0,34 %

Pro poplatníka s vysokou mzdou byl nejvíce přínosný rok 2008. Rozdíl DP se srovnáním s rokem 2007 byl 37 %. Důvodem je zavedení SHM, tedy jednotné výši sazby 15 % a maximálního vyměřovacího základu na sociálním a zdravotním pojištění. Naopak neprosperující vývoj pro poplatníka byl rok 2014 oproti roku 2008. Daňová povinnost vzrostla o 34 %. Důvodem je zrušení maximálního vyměřovacího základu na zdravotním pojištění a zavedení solidárního zvýšení daně.

2.3 Daňová optimalizace

V dané problematice neexistují takové možnosti daňové optimalizace, jako je to u příjmů z podnikání. Je potřeba mít na zřeteli, že chce-li poplatník využít slevu na dani či takovou nezdanitelnou část, je povinností poplatníka prokázat nárok na uplatnění (viz. § 38l ZDP). Daňovou povinnost lze v mezích zákona optimalizovat následně:

Poplatníci mají možnost vždy na konci zdaňovacího období využít nezdanitelnou část základu daně, kterou stanoví §15 ZDP (viz. kapitola 1.3.8):

- Při poskytnutí daru, při splnění podmínek stanovených v §15 odst. 1 ZDP, mohou tuto možnost poplatníci využít,
- od základu daně lze dále odečíst částku, která se rovná úrokům zaplacených ve zdaňovacím období z úvěru ze stavebního spoření,
- pokud má poplatník sjednané penzijní připojištění či stavební spoření, může si poměrnou výši odečíst jako nezdanitelnou část,
- členské příspěvky, úhrady za zkoušky ověřující výsledek dalšího vzdělání aj.

Druhým velmi oblíbeným způsobem optimalizace je využití slev dle § 35ba ZDP nebo využití daňového zvýhodnění dle § 35c ZDP (viz. kapitola 1.3.10). Každý poplatník má právo na využití základní slevy na poplatníka, i když pro zdaňovací období 2013 až 2015 byla schválena novela, že starobní důchodce nemůže využít slevy na poplatníka, pokud k 1. lednu pobíral starobní důchod. 30. července téhož roku Ústavní soud zrušil vyhlášení svého nálezu ve Sbírce zákonů. Způsob prokázání pro využití slev dle § 35 a následujícího je uveden v § 38l odst. 2, např. uplatnění slevy na studenta má právo poplatník využít při předložení potvrzení o studiu, slevu na invaliditu může poplatník využít při prokázání průkazu, atd. V mnoha případech, i když závislá činnost nebyla vykonávána po celé zdaňovací období, má poplatník právo na provedení ročního zúčtování, kde VDP v daných případech vychází nulová a zálohy odvedené v průběhu roku jsou poplatníkovi vráceny. V případě vykonávání činnosti na DPP nebo DPČ se od roku 2014 dle § 6 odst. 4 a následně § 36 odst. 7 ZDP, srážková daň „chová“ jako daň zálohová a při podání daňového přiznání může být tato 15% výše poplatníkovi vrácena. Této možnosti mohou využít např. studenti.

Závěr

Cílem této práce bylo popsat vývoj zdanění příjmů daní z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti od roku 2003 do současnosti, analyzovat dopady legislativních změn včetně SP a ZP a stanovit míru zdanění příjmů v rámci jednotlivých let dle výše příjmů od roku 2003 do roku 2014.

Teoretická část bakalářské práce byla zaměřena jednak na detailní popis s následnou analýzou zdanění příjmů v roce 2014 a jednak na legislativní vývoj od roku 2003 do roku 2014.

Praktická část bakalářské práce byla rozdělena na dvě oblasti. První oblast byla zaměřena na porovnání míry zdanění vycházející z právních stavů ve vybraných letech. Druhá oblast byla zaměřena na číselné porovnání míry zdanění za pomoci poměrových ukazatelů a následné procentuální vyjádření výsledků dosažených z oblasti první.

U paní Novákové (fiktivní poplatník s minimální mzdou) došlo k největší změně ve VDP v meziobdobí 2007 a 2008. Ve variantě č. 1 paní Nováková nejméně zdanila v roce 2008 a 2014, a to 0 % dle prvního ukazatele. Nejvíce naopak zdanila v roce 2003, a to 8,36% dle prvního ukazatele. U druhého ukazatele bylo zjištěno, že nejmenší míra zdanění byla v roce 2014, a to 11%.

U varianty č. 2 se paní Novákové VDP nejvíce snížila v mezidobí 2007 a 2008, a to 14 760,-Kč. Nejméně zdanila v roce 2014, kdy vznikl daňový bonus -26 808,- Kč, procentuální sazba zdanění -22,34%. Nejvíce však zdanila v roce 2003, a to 2 985,- Kč, tj. 2,49%.

Při využití čtvrtého poměrového ukazatele bylo zjištěno, že daňová povinnost paní Novákové při nevyužití nezdanitelných částí ZD do roku 2006 a slev na dani od roku 2007 negativně stoupala. Nejvíce tomu bylo v roce 2008 oproti roku 2007, a to o 93 %. Důvodem bylo zavedení SHM. V případě nepodepsání Prohlášení, tedy nevyužití měsíčních slev, paní Nováková dosahovala v roce 2008 nejmenšího měsíčního čistého výdělku.

Dle zjištěných výsledků u poplatníka s minimální mzdou lze říci, že se zavedením daňové reformy a využitím slev na dani vycházela VDP nulová, paní Nováková si od roku 2007 přilepšila řádově o několik tisíc korun.

U pana Nováka, fiktivního poplatníka s průměrnou mzdou, zdaňovaného do roku 2007 ve druhém daňovém pásmu, lze vyvodit, že daňová reforma v meziobdobí 2007 a 2008, novela § 15 a souvisejícího § 35ba a § 35c, neměla takový dopad jako na ostatní poplatníky. Vývoj VDP byl téměř beze změny. Nejmenší VDP byla v roce 2014, a to 35 760,- Kč, tj. 11,86 %.

Největší VDP v roce 2003, a to 39 700,- Kč, tj. 13,17%. Při použití druhého ukazatele bylo v roce 2003 největší zdanění, a to 25,67%, v roce 2014 bylo zdanění nejmenší, a to 22,86%.

U varianty č. 2 zaměstnanec nejméně zdanil v roce 2014, a to 8 952,- Kč, tj. 2,97%. Nejvíce zdanil 30 280,- Kč v roce 2003, tj. 10,04%. U druhého poměrového ukazatele vyšlo nejmenší zdanění 13,97% v roce 2014, největší 22,54% v roce 2003.

Z výsledků čtvrtého poměrového ukazatele se zjistilo, že VDP pana Nováka při nevyužití daňových výhod negativně stoupala. K největšímu nárůstu VDP došlo v roce 2008 oproti roku 2007, kdy byla zavedena SHM, a to o 38 %. V případě nepodepsání Prohlášení byla panu Novákovi v roce 2008 vyplacena nejmenší měsíční čistá mzda.

Závěr pro poplatníky dosahující průměrné mzdy je potřeba hodnotit ze dvou hledisek. Ve variantě č. 1, kdy poplatník neuplatňuje žádné daňové zvýhodnění, nedošlo v průběhu let k zásadním změnám. U varianty č. 2, kdy poplatník uplatňuje daňové zvýhodnění, došlo ke snížení daňové povinnosti, a tudíž ke zvýšení čistého příjmu. Příjem poplatníka s průměrnou mzdou využívající daňové zvýhodnění je závislý pouze na výši daňových slev a daňového zvýhodnění.

Pan Žlutý, fiktivní poplatník s vysokou mzdou, u varianty č. 1 nejvíce ušetřil na VDP v roce 2008 oproti 2007, a to o 371 115,-Kč, tj. 10,66%. Hlavním důvodem bylo zavedení daňové reformy (změna systému zdanění příjmů, zavedení SHM, zavedení MVZ pro SP a ZP). Nejoptimálnější právní úprava pro poplatníky s vysokou mzdou byla k 31.12.2008, kdy poplatník zdaňoval nejméně. V roce 2014 se zachoval MVZ pouze u SP, od roku 2013 se navíc na poplatníky s vysokou mzdou vztahuje § 16a, solidární zvýšení daně. V roce 2014 se VDP navýšila oproti roku 2008 o 195 789,- Kč.

Z výsledků čtvrtého poměrového ukazatele lze konstatovat, že VDP v roce 2008 oproti roku 2007 se snížila o 38 %. V roce 2014 vůči roku 2008 se negativně zvýšila o 34 %. Důvodem bylo zrušení MVZ na ZP a zavedení solidárního zvýšení daně. V případě, že p. Žlutý neměl podepsané Prohlášení, jeho čistá mzda v roce 2008 byla nejvyšší.

Z hlediska zaměstnavatele byl p. Žlutý nejméně nákladný v roce 2008, tj. 3 842 208,- Kč, nejvíce do roku 2007, a to 4 698 000,- Kč.

Závěrem lze sdělit, že poplatník s vysokou mzdou byl v roce 2008 vůči roku 2007 velmi zvýhodněný. V roce 2014 byla míra zdanění oproti roku 2008 podstatně vyšší. Důvodem je pozvolné vracení se k progresivní dani. Dané tvrzení potvrzuje zavedení solidárního zvýšení

daně a zrušení MVZ pro ZP. Vše nasvědčuje tomu, že zákonodárce má v úmyslu se vrátit k progresivní sazbě daně.

Poplatníci však mohou svou daňovou povinnost optimalizovat i jinými prostředky. Mezi ně patří nezdánitelná část základu daně ustanovená v § 15 ZDP a slevy na dani § 35 a dále. Vše musí být písemně doloženo.

Závěrem bakalářské práce lze říci, že poplatníky nejvíce ovlivnila daňová reforma v meziobdobí roku 2007 a 2008. Daná reforma však neovlivnila všechny poplatníky stejně, byť jsou tito poplatníci principiálně podrobeni stejné dani. Nejvíce byl ovlivněn poplatník s vysokou mzdou, dále poplatník s minimální mzdou.

V bakalářské práci je důležité si uvědomit, že v daných modelových příkladech nebyly zahrnuty dovolené, nemoci, náhrady mezd, aj. V praxi je situace odlišná, HM se v průběhu měsíců mění z důvodů nemoci, dovolené aj. Poplatník není povinen v každém měsíci využívat všechny prostředky optimalizace. Podstatný vliv zde má i inflace, která také nebyla v práci zahrnuta.

Co se týká budoucnosti daně z příjmů ze závislé činnosti, změny v právní úpravě roku 2014 oproti roku 2008 nasvědčují tomu, že zákonodárce opustí od systému zdaňování SHM. Je to ale pouze dedukce, jelikož znění ZDP je čistě politickým rozhodnutím.

Seznam použitých zdrojů

Tištěné dokumenty

1. KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN 978-80-7357-574-8.
2. PELECH, Petr. *Daň z příjmů: s komentářem k 1.1.2014*. Olomouc: ANAG, 2014. ISBN 978-80-7263-867-3.
3. PELECH, Petr. *Roční zúčtování daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků za rok 2013*. Olomouc: ANAG. ISBN 978-80-7263-844-4.
4. PELECH, Petr. *Roční zúčtování daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků za rok 2014*. Olomouc: ANAG. ISBN 978-80-7263-852-9.
5. POLÁK, Michal. *Daň z příjmu fyzických osob: studijní text pro kombinovanou formu studia*. Vyd. 2., přeprac. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2006. ISBN 80-214-3265-9.
6. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Odborné články v časopise

1. DĚRGEL, M. Zaměstnávání osob se zdravotním pojištěním. *Daňáři online*. 2011, č. 3, s. 18-20. ISSN 1211-7293.
2. DOBEŠOVÁ, K. Snížení daní v roce 2006 - novela zákona o daních z příjmů Nová sleva na dani a jiné důležité změny ve zdaňování mezd. *Daňáři online*. 2006, č. 2, s. 28-30. ISSN 1211-7293.
3. MACHOVÁ, H. Zdanění zaměstnanců v roce 2008. *PSK – Personální a sociálně právní kartotéka*. 2008, č. 12, s. 27. ISSN 1211-9482.

Webové články

1. FINANCE. Finance. *Finance.cz* [online]. ©2014-01-30 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/42752-co-to-je-kdyz-se-rekne-prumerna-mzda/>
2. FINANČNÍ SPRÁVA ČR. Informace o činnosti finanční správy ČR za rok 2013. *Financnisprava.cz* [online]. ©2014 [cit. 2014-12-02]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/financni-sprava-cr/vyrocnizpravy-a-souvisejici-dokumenty/2013>
3. FINANČNÍ SPRÁVA. Finanční správa. *Financnisprava.cz* [online] ©2013-2014 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/promedia/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2014/nalez-ustavniho-soudu-ke-sleve-na-dani-pro-starobni-ducnodce-5153>
4. FINANČNÍ RÁDCE. Daně a mzdy. *Ministerstvofinanci.cz* [online]. ©2014-03-06 [cit. 2014-12-07]. Dostupné z: http://www.ministerstvofinanci.cz/detail-clanku/19_dane-a-mzdy.html
5. MFČR. Tiskové zprávy. *Mfcr.cz* [online]. ©2015-01-02 [cit. 2015-05-28]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2014/vysledek-hosp-statniho-rozpocetu-od-r2008-16289>
6. VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA ČESKÉ REPUBLIKY. Všeobecná zdravotní pojišťovna. *Vzp.cz* [online] ©2015 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.vzp.cz/platci/aktuality/zmeny-v-platbe-zdravotniho-pojisteni-od-1-ledna-2014>
7. VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA ČESKÉ REPUBLIKY. Všeobecná zdravotní pojišťovna. *Vzp.cz* [online] ©2015 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.vzp.cz/klienti/informace-a-zivotni-situace/jak-se-zaregistrovat-k-vzp/svobodna-volba-zdravotni-pojistovny>

Odborné články v online časopise

1. BĚHOUNEK P. Daňová reforma. Změny týkající se závislé činnosti. *Daňáři online* [online]. 2007, č. 11, [cit. 2015-05-18]. ISSN 1211-7293. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d2818v3636-danova-reforma/>
2. ČERMÁKOVÁ, H. Daňové zvýhodnění na vyživované dítě v roce 2005. *Mzdová praxe* [online]. 2005, č. 2, s. 8-9 [cit. 2015-05-18]. ISSN 1211-7308. Dostupné z: http://www.mzdovapraxe.cz/archiv/dokument/doc-d910v886-danove-zvyhodneni-na-vyzivovane-dite-v-roce-2005/?search_query
3. DOBEŠOVÁ K. O změnách zákona o daních z příjmů v zákoně o stabilizaci veřejných rozpočtů, z pohledu zaměstnance a zaměstnavatele. *Účetní kavárna* [online]. 2007, č. 11, s. 5 [cit. 2015-05-18]. ISSN 1211-7307. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d2680v3473-o-zmenach-zakona-o-danich-z-prijmu-v-zakone-o-stabilizaci/>
4. RISTVEJ, J. Vědecké metody. *Trilobit: odborný vědecký časopis* [online]. 2010, č. 1 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://trilobit.fai.utb.cz/vedecke-metody>
5. SALAČOVÁ, M. Daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s poplatníkem v domácnosti. *Právní rádce* [online]. 2005, č. 2, s. 12 [2015-05-17]. ISSN 1210-4817. Dostupnost z: <http://pravniradce.ihned.cz/c1-15685750-danove-zvyhodneni-na-vyzivovane-dite-zijici-s-poplatnikem-v-domacnosti>

Seznam zákonů

1. Zákon č. 151/2007 Sb., o oceňování majetku, ve znění p. p.
2. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění p. p.
3. Zákon č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění p. p.
4. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění p. p.
5. Zákon č. 500/2012 Sb., o změně daňových, pojistných a dalších zákonů v souvislosti se snižováním schodků veřejných rozpočtů, ve znění p. p.
6. Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení, ve znění p. p.
7. Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecném zdravotním pojištění, ve znění p. p.
8. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění p. p.
9. Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění p. p.
10. Pokyn GFŘ D-6, k jednotnému postupu při uplatňování některých ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
11. Pokyn D-151, k zajištění jednotného postupu při uplatňování § 6 odst. 2 zákona č. 586/1992 Sb.
12. Nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění p.p.

Seznam judikatury

1. Nález Ústavního soudu ze dne 05. 11. 2003, sp. zn. II ÚS 168/02
2. Nejvyšší správní soud ČR dne 24. 02. 2004, č. j. 2. Afs 62/2004-70
3. Nejvyšší správní soud ČR dne 14. 12. 2006, č. j. 7 Afs 143/2005-67
4. Nejvyšší správní soud ČR dne 22. 10. 2009, č.j. 8 Afs 8/2009-42
5. Nejvyšší správní soud ČR dne 31. 08. 2010, č. j. 2 Afs 24/2010-96
6. Nejvyšší správní soud ČR dne 26. 01. 2012, č.j. 3 Ads 35/2011-59
7. Nejvyšší správní soud ČR dne 09. 08. 2012, č.j. 2 Afs 47/2012-18
8. Nejvyšší správní soud ČR dne 30. 06. 2004, č. j. 1 Afs 106/2004-57

Seznam tabulek, obrázků a grafů

Seznam tabulek

Tabulka 1: Přehled solidární daně dle §16a za období 2013-2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	21
Tabulka 2: Výpočet mzdy. (Zdroj: Vlastní zpracování).....	24
Tabulka 3: Procentuální rozdělení sazeb sociálního a zdravotního pojištění. (Zdroj: Zdanění osobních příjmů, Vančurová, str. 108).	28
Tabulka 4: Míra zdanění za zdaňovací období 2003-2004. (Zdroj: Vlastní zpracování).	31
Tabulka 5: Míra zdanění za zdaňovací období 2005-2007. (Zdroj: Vlastní zpracování).	32
Tabulka 6: Nezdánitelné části základu daně v období 2003. (Zdroj: Vlastní zpracování).	33
Tabulka 7: Slevy na dani a daňové zvýhodnění v období 2006-2007. (Zdroj: Vlastní zpracování)	35
Tabulka 8: Slevy na dani a daňové zvýhodnění v období 2006-2007. (Zdroj: Vlastní zpracování).	36
Tabulka 9: Slevy na dani a daňové zvýhodnění roku 2010-2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	38
Tabulka 10: Vývoj sociálního pojištění v období 2003-2014. (Zdroj: Vlastní zpracování). ...	38
Tabulka 11: Vývoj zdravotního pojištění v období 2003-2014. (Zdroj: Vlastní zpracování)..	39
Tabulka 12: Zdanění poplatníka s nízkým příjmem při neuplatnění daňového zvýhodnění v letech 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	41
Tabulka 13: Zdanění poplatníka s nízkým příjmem při uplatnění daňového zvýhodnění na dvě děti v letech 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	41
Tabulka 14: Zdanění poplatníka s průměrnou mzdou při neuplatnění daňového zvýhodnění na 2 děti v letech 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	44
Tabulka 15: Zdanění poplatníka s průměrnou mzdou při uplatnění daňového zvýhodnění na 2 děti v letech 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	45
Tabulka 16: Zdanění poplatníka s vysokou mzdou při neuplatnění daňového zvýhodnění v období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	47

Tabulka 17: Zdanění poplatníka s vysokou mzdou při uplatnění daňového zvýhodnění v období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	48
Tabulka 18: Procentuální zdanění u poplatníka s nízkým příjmem za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	51
Tabulka 19: Procentuální zdanění u poplatníka s nízkým příjmem při využití daňového zvýhodnění za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	51
Tabulka 20: Procentuální změna výše daňové povinnosti oproti předcházejícímu roku u poplatníka s nízkou mzdou. (Zdroj: Vlastní zpracování).	53
Tabulka 21: Procentuální zdanění u poplatníka s průměrným příjmem u varianty č. 1 za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	54
Tabulka 22: Procentuální zdanění u poplatníka s průměrným příjmem při využití daňového zvýhodnění za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	54
Tabulka 23: Procentuální změna výše daňové povinnosti oproti předcházejícímu roku u poplatníka s průměrnou mzdou. (Zdroj: Vlastní zpracování).	56
Tabulka 24: Procentuální míra zdanění příjmů varianty č. 1 u poplatníka s vysokou mzdou. (Zdroj: Vlastní zpracování).	56
Tabulka 25: Procentuální míra zdanění příjmů varianty č. 2 u poplatníka s vysokou mzdou. (Zdroj: Vlastní zpracování).	56
Tabulka 26: Procentuální změna výše daňové povinnosti oproti předcházejícímu roku u poplatníka s vysokou mzdou. (Zdroj: Vlastní zpracování).	58

Seznam grafů

Graf 1: Soustava daní České republiky. (Zdroj: Vlastní zpracování).	12
Graf 2: Výpočet základu daně z příjmů ze závislé činnosti. (Zdroj: Vlastní zpracování).	22
Graf 3: Systém sociálního pojištění. (Zdroj: Vlastní zpracování).....	28
Graf 4: Vývoj minimální mzdy v období 2003-2014. (Zdroj: Vlastní zpracování; Ministerstvo práce a sociálních věcí. Příjmy a životní průměr [online]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/cs/871).....	30
Graf 5: Průměrná hrubá měsíční mzda v období 2003-2014. (Zdroj: Vlastní zpracování; Český statistický úřad. Průměrná mzdy a evidenční počet zaměstnanců [online]. Dostupné z: www.czso.cz/czu/dyngrafy.nsf/graf/mzdy_v_kc).....	31
Graf 6: Vývoj daňové povinnosti u poplatníka s nízkým příjmem za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	43
Graf 7: Vývoj čisté mzdy u poplatníka s nízkým příjmem za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	43
Graf 8: Daňová povinnost u poplatníka s průměrným příjmem za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	46
Graf 9: Čistá mzda u poplatníka s průměrným příjmem za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	46
Graf 10: Daňová povinnost u poplatníka s vysokým příjmem za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	49
Graf 11: Čistá mzda u poplatníka s vysokým příjmem za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	50
Graf 12: Procentuální výše čisté mzdy u poplatníka s nízkým příjmem u varianty č. 1 k hrubé mzdě. (Zdroj: Vlastní zpracování).	52
Graf 13: Procentuální výše čisté mzdy u poplatníka s nízkým příjmem u varianty č. 2 k hrubé mzdě. (Zdroj: Vlastní zpracování).....	53
Graf 14: Procentuální míra zdanění čisté mzdy u poplatníka s průměrným příjmem k hrubé mzdě u varianty č. 1 za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	55

Graf 15: Procentuální míra zdanění čisté mzdy u poplatníka s průměrným příjmem u varianty č. 2 k hrubé mzdě za období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).	55
Graf 16: Procentuální výše čisté mzdy u poplatníka s vysokou mzdou u varianty č. 1 k hrubé mzdě v období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).....	57
Graf 17: Procentuální výše čisté mzdy u poplatníka s vysokou mzdou u varianty č. 2 k hrubé mzdě v období 2003, 2007, 2008 a 2014. (Zdroj: Vlastní zpracování).....	58

Seznam zkratk

- PHMM = Průměrná hrubá měsíční mzda
- SHM = Superhrubá mzda
- Prohlášení = Prohlášení poplatníka
- DPP = Dohoda o provedení práce
- PU č. 1 = Poměrový ukazatel č. 1
- PU č. 2 = Poměrový ukazatel č. 2
- PU č. 3 = Poměrový ukazatel č. 3
- PU č. 4 = Poměrový ukazatel č. 4